

De Yucelmethode: visueel en krachtgericht

Bouwen aan herstel

Opleiding: Bachelor-na-bachelor Autismespectrumstoornissen
Academiejaar: 2017/2018

Student: Majorie-Gracia den Hoedt (s094812)
Promotor: Vera Turpyn

Inhoud

Abstract	3
Voorwoord	4
Inleiding	5
1 Praktijkcontext	6
1.1 Wisseling praktijkcontext	6
1.2 Scalda.....	6
1.3 Mijn rol binnen Scalda	7
1.4 Opleidingsstelsel Nederland beknopt.....	7
2 Probleemstelling	8
2.1 Aanleiding handelingsverlegenheid.....	8
2.2 Context praktijkprobleem	8
2.3 Aansluiting bij de beroepspraktijk.....	8
3 Onderzoeksdoel	9
3.1 Doel en focus Yucelmethode (methodisch inhoudelijk doel).....	9
3.2 Doel en focus onderzoek Yucelmethode (onderzoeksdoel).....	9
3.3 Verband tussen het methodisch inhoudelijk doel en het onderzoeksdoel	9
3.4 Belanghebbenden in de organisatie	9
4 De onderzoeksvragen.....	10
4.1 Formulering onderzoeksvraag.....	10
4.2 Formulering deelvragen.....	10
4.3 Inhoud en samenhang	10
5 Probleemverkenning en theoretisch kader	11
5.1 Yucelmethode.....	11
5.1.1 Visie en missie van de Yucelmethode.....	11
5.1.2 Uitgangspunten van de Yucelmethode	11
5.1.3 Ontstaansgeschiedenis	12
5.1.4 Beschrijving methode en belangrijke uitgangswaarden	13
5.2 Denkkader Yucelmethode	13
5.3 Persoonlijk denkkader	15
6 Theoretisch kader bij de deelvragen.....	16
6.1 Wat is herstel en herstelondersteunende zorg?.....	16
6.2 Wat wordt verstaan onder 'eigen kracht' ?	16

6.3	Welke autisme gerelateerde factoren kunnen van invloed zijn op het werken met de Yucelmethode gezien vanuit de literatuur?.....	17
6.4	Welke rol speelt communicatie bij de Yucelmethode?	18
7	Onderzoeksopzet	20
7.1	Onderzoeksactiviteiten	20
7.2	Keuze onderzoeksinstrumenten	20
7.3	Beschrijving en verantwoording dataverzameling.....	21
7.4	Beschrijving onderzoeksgroep	22
7.5	Tijdsplanning.....	23
7.6	Randvoorwaarden	23
7.7	Ethiek en onafhankelijkheid onderzoeksopzet	24
8	Opbrengst van het onderzoek	25
8.1	Uitvoering dataverzameling	25
8.2	Objectieve analyse van data	27
8.3	Subjectieve analyse van data.....	28
8.4	Conclusie	29
8.5	Ontwerpvoorstel	29
8.6	Discussie	30
9	Richtlijnen voor implementatie.....	31
10	Reflectie op het onderzoeksproces.....	32
10.1	Onderzoeksmatig handelen.....	32
10.2	Rol critical friends	32
10.3	Ontwikkeling onderzoekscompetenties	33
Bibliografie.....		35
	Bijlage 1: Begrippenlijst (alfabetisch).....	37
	Bijlage 2: Informatiebrief deelnemers	39
	Bijlage 3: Bevraging Yucelmethode.....	40
	Bijlage 4: Certificaat	43

Abstract

Binnen Scalda Terneuzen sector Welzijn Deeltijd heb ik praktijkonderzoek gedaan naar de mogelijkheden van de Yucelmethode, of elementen daaruit, voor de begeleiding van studenten met ASS die een MBO niveau 3 of 4 welzijnsopleiding volgen, met het oog op het verhogen van inzicht in hun eigen krachten. Hiertoe heb ik naast uitgebreid literatuuronderzoek en grondige bestudering van de methode ook opstellingen gedaan met studenten. De observatie, het fotomateriaal van de opstellingen, de interne en externe bevraging heeft voor mij in de genoemde context de volgende informatie opgeleverd;

De Yucelmethode zou een waardevol instrument kunnen zijn, dat past binnen de kaders van participatie en inclusief onderwijs. Dit op basis van de herstelgerichte, krachtgerichte en communicatieve principes die er aan ten grondslag liggen, alsmede de brede mogelijkheden voor toepasbaarheid. Omdat implementatie op dit moment echter contra-indicatief is door o.a. op handen zijnde reorganisaties, zou er ingestoken kunnen worden op belangrijke randvoorwaarden, die op zichzelf staande ook van grote waarde zijn voor studenten met ASS en studenten in het algemeen. Hierbij valt te denken aan oplossingsgericht werken, communicatietechniek en het gebruik van een visueel middel in de begeleiding van studenten met ASS.

Voorwoord

Voor u ligt het eindwerk dat ik, Majorie-Gracia den Hoedt, geschreven heb in het kader van de afronding van de bachelor-na-bachelor opleiding Autismespectrumstoornissen: een orthopedagogisch perspectief, oftewel de banaba ASS aan de Artesis Plantijn Hogeschool te Antwerpen, Campus Spoor Noord.

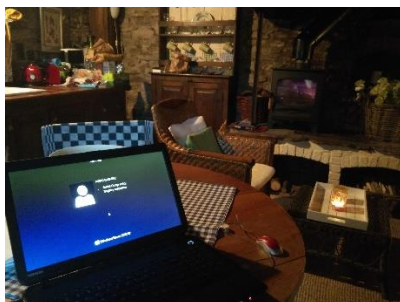
Hoewel het schrijven van een eindwerk in zekere zin als een eenzaam proces voelt, is dit nader beschouwd zeker niet het geval. Daarom wil ik alle mensen bedanken die mij op enigerlei wijze gefaciliteerd hebben om dit te bereiken en noem in het bijzonder en in willekeurige volgorde: Vera Fabry (docent/coach Scalda), Petra Bouman en Jolanda Slabbekoorn (trainers Herstelacademie Emergis), Vera Turpyn (lector AP Hogeschool), docententeam Scalda sector Welzijn Deeltijd en in het bijzonder Bas de Smit en Michel Romeijnsen, Ronaut den Hollander en René van der Waal (resp. teamleider en directeur Scalda sector Welzijn Deeltijd), Willem en Annie (†) den Hoedt, Ronald Remijn, REXX, Paul Smedts, Toon van Meel, Marlous van Hoeve (orthopedagoge UBA Scalda) Lies Meyers, Emilie Lamon en mijn lieve studiegenoot Tinne Michielsens. Ik ben hen, ieder op eigen wijze, veel dank verschuldigd!

Uiteraard gaat mijn dank ook uit naar de respondenten die hebben deelgenomen aan mijn onderzoek. Omwille van privacy noem ik hun namen niet, maar mijn dankbaarheid is groot, dat zij bereid waren om hun medewerking te verlenen. Tot slot wil ik Paul de Groeve en Antoinette Zijnen van Le Petit Fournil in Sechery bedanken voor hun technische ondersteuning en betrokkenheid, waardoor het mogelijk was om in alle rust en in een fijne ambiance in de Haute Lesse te schrijven aan het eindwerk.

Graag nodig ik u uit tot het lezen van mijn eindwerk over de Yucelmethode. De methode presenteert zich als een visuele en krachtgerichte methode, die breed inzetbaar is. In Nederland wordt de methode op dit moment door het Trimbos-instituut wetenschappelijk onderzocht op effectiviteit. Zelf zag ik mogelijkheden voor onderzoek binnen de kaders van autismespectrumstoornissen.

Een groet aan de lezer vanaf mijn tijdelijke werkplek 'Le Petit Fournil' in het pittoreske gehuchtje Sechery, Ik wens u veel leesplezier en bovenal inspiratie!

Majorie-Gracia den Hoedt

Inleiding

In 2007 kreeg ik zelf de diagnose ASS. In het traject dat daarna volgde, kwam ik in aanraking met een training, die mijn leven heeft veranderd. Deze training heette 'Verbeeld Je Kracht' en was gebaseerd op de SRH-methodiek (Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen) en werd gekoppeld aan creatieve therapie. In deze training werden een aantal beeldwerken gemaakt, waaruit krachten/talenten/hulpmiddelen/steunfiguren gefilterd werden. Door bewust te zijn van persoonlijke krachten en hulpbronnen, kun je ze bewust inzetten om moeilijkheden te trotseren. Het krachtgericht denken was voor mij een vernieuwende manier van denken.

Vanuit deze training ben ik de WMEE (Werken Met Eigen Ervaring) gaan volgen en aansluitend heb ik het kopjaar gedaan van de opleiding Maatschappelijke Zorg-Persoonlijk Begeleider Specifieke Doelgroepen. Daarmee veranderde mijn rol van cliënt naar werknemer bij de GGZ instelling. De aan mij toevertrouwde cliënten heb ik altijd benaderd vanuit mijn persoonlijke waarden: herstel, empowerment en inzet ervaringsdeskundigheid.

In 2015, toen er eindelijk voor mijzelf na lange tijd een positieve kentering was ingezet, is mijn moeder plotseling overleden. Om dit grote verlies te trotseren, heb ik gezocht naar een talent dat ik in kon zetten om hiermee om te kunnen gaan. Voor mij was dit studeren, in het kader van een stuk afleiding en het hebben van een nabij toekomstdoel. Ik ben toen begonnen aan de bachelor-na-bachelor Autismespectrumstoornissen aan de AP Hogeschool. Parallel hieraan zag ik gaandeweg een ontwikkeling binnen mijn werk in de GGZ: de opkomst van de Yucelmethode.

Mij vielen overeenkomsten op tussen 'Verbeeld Je Kracht' en de Yucelmethode: de visuele manier van werken, het gebruik van een middel, het krachtgericht denken, het principe van empowerment en daarmee ook het principe van herstel. Om zo maar een paar overeenkomsten genoemd te hebben.

Vanuit de banaba kwam daar informatie naast te liggen. Het sensorisch profiel van Olga Bogdashina en het visualiseren van gesprekken van Thomas Fondelli. Vanaf daar begon ik meer en meer geïnspireerd te raken. De methode was breed inzetbaar. Zou het toepasbaar zijn voor de doelgroep ASS? Zou het toepasbaar zijn binnen het onderwijs, de sector waarin ik wilde afstuderen? Zou het aansluiten op een door mij ervaren handelingsverlegenheid? Zou het sensorisch profiel van invloed zijn op de beleving van de Yucelmethode?

In de titel van mijn eindwerk komen de begrippen terug, die de grondlegger van de methodiek (Mehmet Yücel) zelf ook gebruikt: visueel en krachtgericht werken, bouwen aan herstel. Met de Yucelmethode wordt er daadwerkelijk een bouwwerk gemaakt, dat als middel dient om persoonlijke inzichten te verwerven en te werken aan persoonlijk herstel en/of maatschappelijk herstel.

In de volgende hoofdstukken ga ik u stap voor stap meenemen vanaf een beschrijving van de praktijkcontext tot aan de opbrengsten van het onderzoek en de reflectie daarop.

1 Praktijkcontext

1.1 Wisseling praktijkcontext

De afgelopen vier jaar ben ik werkzaam geweest in Kloetinge bij Emergis, GGZ instelling voor Zeeland. Ik heb hier aanvankelijk het kopjaar Maatschappelijke Zorg gedaan en aansluitend ben ik werkzaam geweest als activiteitenbegeleidster binnen de kliniek. Hierbij had ik met verschillende psychiatrische doelgroepen te maken. Daarnaast ben vrijwel direct betrokken geraakt bij de autismetrainingen aan volwassenen met een normale tot hoge begaafdheid. Dit deed ik in de rol van ervaringsdeskundig trainer. Door een grootschalige reorganisatie is mijn functie (na 4 jaar) en die van mijn collega's per 01-03-2018 komen te vervallen. De bedoeling van Emergis is, om op termijn buiten de kliniek iets vergelijkbaars op te gaan zetten, maar dit heeft tijd nodig. Overigens ben ik wel al voorzichtig benaderd voor invulling van een dergelijke functie in Middelburg.

In november 2017 voorzag ik reeds deze reorganisatie en de daar voortvloeiende consequenties ten aanzien van mijn functie en ten aanzien van mijn praktijkonderzoek. Dankzij de betrokkenheid van de coach van de voormalige opleiding Maatschappelijke Zorg lukte het mij om een onderzoeksplaats te bemachtigen binnen Scalda, school voor middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie.

De eerste praktijkplaats wil ik graag benoemen, omdat voor mij hier een belangrijke basis ligt, van waaruit ik vertrokken ben voor mijn praktijkonderzoek. De Yucelmethode is een instrument dat gebruikt wordt in de GGZ en ook de term 'herstel' is hier nauw mee verbonden. De handelingsverlegenheid bij Scalda is anders gezegd ontsprongen vanuit de kennis en ervaring bij Emergis. Enerzijds is dit een professionele piste, anderzijds een persoonlijke piste. De laatste heb ik kort beschreven in de inleiding.

1.2 Scalda

Zoals gezegd is Scalda een school voor middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneducatie. Deze school heeft diverse locaties over heel Zeeland en zelfs in Hoogerheide, wat net in Brabant ligt. Er zijn diverse colleges/sectoren waarbinnen studenten worden opgeleid: commerciële en zakelijke dienstverlening, brood en banket, educatie, dienstverlening, gezondheidszorg en uiterlijke verzorging, hotelmanagement en gastronomie, maintenance en procestechiek, techniek en design, toerisme, uniformberoepen, voortgezet algemeen volwassenen onderwijs, welzijn, maritiem en logistiek college, sport en bewegen, dans, groen college. (Scalda, 2018)

De opleidingen zijn er in voltijdsvarianten en deeltijdsvarianten. De MBO-opleidingen worden gegeven op vier verschillende niveaus;

niveau 1: assistent beroepsbeoefenaar

niveau 2: basisberoepsbeoefenaar

niveau 3: zelfstandig medewerker / zelfstandig beroepsbeoefenaar / vakopleiding

niveau 4: middenkaderfunctionaris / gespecialiseerd beroepsbeoefenaar (geeft toegang tot het HBO) (Wikipedia, 2018)

Zie verder ook § 1.4 voor een plaatsing in het Europese kader.

Naar schatting zijn er zo'n 10.000 studenten die binnen Scalda een opleiding volgen. Er is sprake van een beweging richting inclusief onderwijs op basis van de Wet Passend Onderwijs. De UBA (Unit Begeleiding en Advies) verzorgt de begeleiding van studenten, die extra ondersteuning nodig hebben vanuit bijv. een handicap. Hier is o.a. een orthopedagoog bij betrokken. Binnen de opleidingen Welzijn zijn er studenten met een diagnose ASS.

1.3 Mijn rol binnen Scalda

Sinds eind november 2017 ben ik toegevoegd aan sector Welzijn Deeltijd in Terneuzen. Ik geef gastlessen over autisme aan de diverse klassen binnen sector Welzijn Deeltijd. Dit betreft o.a. de opleidingen Maatschappelijke Zorg niveau 3 en 4 (uitstroomrichtingen Gehandicaptenzorg, Persoonlijk Begeleider Specifieke Doelgroepen, Sociaal Cultureel Werk), Onderwijsassistenten niveau 4, Pedagogisch Medewerkers niveau 3 en Gespecialiseerd Pedagogisch Medewerkers niveau 4. Dit zijn verwante beroepen binnen welzijn, die enerzijds een overlap heb en anderzijds ook van elkaar verschillen.

Naast de gastlessen ben ik beschikbaar voor vraaggerichte deskundigheidsbevordering en benut ik mijn onderzoeksplaats voor onderzoek. Dit concept is in overleg met de betrokken lector van de AP Hogeschool tot stand gekomen.

1.4 Opleidingssysteem Nederland beknopt

De klassen waaraan ik gastlessen geef en waarbinnen ook mijn onderzoeksgroep valt, zijn die van MBO 3 en MBO 4.

Nederland	Vlaanderen
MBO 1	Lager Onderwijs
MBO 2	2 ^e graad BSO gecombineerd met 1 of meer erkende beroepskwalificaties
MBO 3	2 ^e leerjaar 3 ^e graad BSO gecombineerd met 1 of meer erkende beroepskwalificaties
MBO 4	ASO/TSO/KSO/BSO

(Wikipedia, 2018)

Uitgaande van bevindingen op internet begrijp ik, dat de Nederlandse en Vlaamse opleidingssystemen lastig te vergelijken zijn. Daarom maak ik voor de zekerheid nog een link van het NLQF (Nederlands Kwalificatieraamwerk) met het EQF (European Qualification Framework). Het staat de Vlaamse lezer vrij om de vergelijking door te trekken naar het VKS, Vlaamse Kwalificatie Systeem. In elk geval heb ik begrepen, dat een diploma BSO geen toegang geeft tot het HBO, terwijl dat in Nederland met een MBO-4 diploma wél het geval is.

Opleiding	NLQF	EQF
MBO 1	Niveau 1	Niveau 1
MBO 2	Niveau 2	Niveau 2
MBO 3	Niveau 3	Niveau 3
MBO 4	Niveau 4	Niveau 4

(Europass, 2018) (Als achtergrondinformatie: de banaba ASS is EQF niveau 6)

2 Probleemstelling

2.1 Aanleiding handelingsverlegenheid

Het vertrekt bij mijn persoonlijke positieve ervaringen met krachtgericht werken en de visuele manier van werken uit 'Verbeeld Je Kracht'. Vervolgens zag ik mij, later in de tijd, door de gegeven omstandigheden genoodzaakt om voor mijn praktijkonderzoek uit te zien naar een andere praktijkplaats. Dit betekende tevens een wisseling van sector, van gezondheidszorg naar onderwijs. Bij Scalda zag ik mij in de oriënteringsfase meteen geconfronteerd met een handelingsverlegenheid. Wat heb ik te bieden als er al ondersteuning is vanuit de UBA, docenten en mentoren, hoe kan ik in een tijdelijke rol van betekenis zijn. Hoe kan ik studenten iets krachtgerichts en herstelgerichts laten ervaren, wat mij persoonlijk in gang heeft gezet. Dit was de basis van de door mij ervaren handelingsverlegenheid.

2.2 Context praktijkprobleem

Wie heeft te kampen met het probleem: Ikzelf, jongvolwassen studenten met ASS en de docenten

Wat is het probleem: Hulpverlening en ondersteuning is voornamelijk gebaseerd op krachten van anderen en is vooral talig georganiseerd. Wat kan ik in een tijdelijke rol aanbieden.

Waar doet het probleem zich voor: Scalda Terneuzen, sector Welzijn Deeltijd (is de afbakening, maar het doet zich schoolbreed voor, over alle locaties in Zeeland)

Wanneer treedt het probleem op: In brede zin vanaf de transitie van het voortgezet onderwijs naar het beroepsonderwijs, op verschillende momenten gedurende de opleiding, tot aan diplomering of uitstroom. In enge zin treedt het op in mijn contacten met studenten met ASS.

Waarom is het een probleem: Ik wil in een tijdelijke rol van betekenis kunnen zijn. Verder is het een factor die kan bijdragen in voortijdig schoolverlaten, negatief zelfbeeld, faalervaringen, geen overzicht hebben door alle zorgpaden, geen zicht hebben op eigen krachten en kwaliteiten, burnout. Voor docenten gevoel van tekortschieten en overbelasting.

Hoe is het probleem ontstaan?: De hulpverlening is talig, gefragmenteerd en vanuit verschillende invalshoeken (coaches/mentoren/GGZ/eigen netwerk/klassenassistent/UBA = Unit Begeleiding en Advies) en gebaseerd op het medisch model van tekortkomingen. Hierdoor is het gericht op krachten van anderen en blijft eigen kracht vrijwel onbenut. Hoe kan ik een zinvolle bijdrage leveren en daarbij gebruik maken van een krachtgericht model.

2.3 Aansluiting bij de beroepspraktijk

Op basis van het internationale 'Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap' en vernieuwde richtlijnen uit 2016 heeft Scalda het streven om het College voor Welzijn in 2020 ingericht te hebben voor inclusief onderwijs. In maart 2018 is hier een symposium over geweest om vanuit meerdere perspectieven te kijken naar hoe dit gerealiseerd kan worden. Zelfbepaling en ondersteuningsdenken waren hierbij o.a belangrijke thema's. (Scalda, 2018)

3 Onderzoeksdoel

3.1 Doel en focus Yucelmethode (methodisch inhoudelijk doel)

Het doel binnen de inzet van de Yucelmethode bij Scalda is om;

- Studenten zicht te laten krijgen op zichzelf
- Studenten zicht te laten krijgen op verzwarende en steunende factoren
- Draaglast en draagkracht te visualiseren
- Studenten te stimuleren om eigen kracht te benutten
- Een kiem te leggen voor persoonlijke ontwikkeling, een positief zelfbeeld en het stimuleren van probleemoplossende vaardigheden

Personen in het algemeen en in dit geval studenten in het bijzonder zijn namelijk behalve eigenaar van een eventueel probleem, ook eigenaar van de oplossing en herstelkracht. De focus ligt voor mij dus op het streven, dat de deelnemers aan het onderzoek ook persoonlijk iets hebben aan de inzet van de Yucelmethode. Hoe kort het contact ook is, ik vind het belangrijk dat het aansluit bij waar studenten op dat moment mee bezig zijn en dat het theoretisch gezien iets voor hen kan opleveren. Daartoe voel ik mij na certificering in de Yucelmethode verplicht. (Yücel, 2016)

3.2 Doel en focus onderzoek Yucelmethode (onderzoeksdoel)

Ik wil kennis en inzicht verwerven over de toepasbaarheid van de inzet van een minder talige en visuele methode zoals de Yucelmethode in de genoemde context. Verder wil ik achterhalen welke bestaande richtlijnen er zijn voor implementatie. Mijn focus ligt dus op het verwerven van kennis en het beschrijven van ervaringen van deelnemers. In eerste instantie doe ik dit voor mijzelf en in tweede instantie hoop ik waardevolle inzichten binnen de context te kunnen delen.

3.3 Verband tussen het methodisch inhoudelijk doel en het onderzoeksdoel

De uitvoering van de Yucelmethode moet een helder algemeen doel nastreven en wordt ter plekke in detail verder op de persoon toegespitst. Pas als hier inhoudelijk aan voldaan wordt en de methode modelgetrouw wordt toegepast, kan er richting gegeven worden aan het onderzoeksdoel. Met andere woorden modelgetrouwheid is dus een belangrijke voorwaarde om toe te komen aan het onderzoeksdoel.

3.4 Belanghebbenden in de organisatie

Het onderzoeksdoel is in het beginstadium besproken met de teamleider van Scalda Terneuzen sector Welzijn Deeltijd. Ook is er in een contact met de orthopedagoge van de UBA aangegeven, dat het geenszins mijn bedoeling is om de concurrentie aan te gaan met de diensten van de UBA. Afgesproken is, dat ik in een later stadium mijn kennis en ervaringen vanuit collegiaal oogpunt zal delen met de orthopedagoge, zodat we wellicht van elkaar kunnen leren. Immers, de UBA heeft een breder takenpakket dan specialisatie ASS. Voorts heb ik in de vergadering aan het docententeam van sector Welzijn Deeltijd een korte uitleg gegeven over de Yucelmethode en hetgeen ik met mijn onderzoek voor ogen heb. Ook hoop ik een terugkoppeling te mogen geven over het onderzoek na afloop van het onderzoek, aan het einde van het schooljaar.

4 De onderzoeksvragen

4.1 Formulering onderzoeksvraag

Op welke manier kan ik de Yucelmethode of elementen daaruit gebruiken in de begeleiding van studenten met ASS, die een MBO opleiding niveau 3 of 4 volgen binnen Scalda Terneuzen in het cluster Welzijn Deeltijd, met als doel het verhogen van het inzicht in hun eigen krachten?

4.2 Formulering deelvragen

De begrippen 'Yucelmethode' en 'elementen' uit de onderzoeksvraag komen terug in de literatuurstudie, hoofdstuk 5 Probleemverkenning en theoretisch kader. De begrippen 'MBO 3 en 4' en 'Scalda' komen terug in de beschrijving van de praktijkcontext, ofwel hoofdstuk 1.

Deelvragen die bijdragen aan het beantwoorden van de centrale onderzoeksvraag zijn;

1. Wat is herstel en herstelondersteunende zorg?
2. Wat wordt verstaan onder eigen kracht?
3. Welke autisme gerelateerde factoren kunnen van invloed zijn tijdens het werken met de Yucelmethode gezien vanuit de literatuur?
4. Wat is de samenhang tussen gesprekstechniek en het bouwen van de Yucelopstelling?

4.3 Inhoud en samenhang

De deelvragen zijn van toepassing op het gedeelte 'op welke manier' uit de centrale onderzoeksvraag. In zekere zin is dit een vage formulering. Met de antwoorden op de deelvragen probeer ik dit te verduidelijken en te concretiseren.

Deelvraag 1 heeft betrekking op hoe er vanuit de methode naar hulpverlening gekeken wordt. Ditzelfde geldt voor deelvraag 2. Deelvraag 3 hangt samen met de bevraging. Deelvraag 4 heb ik toegevoegd, omdat ik tijdens de Yuceltraining gemerkt heb, dat het stellen van de juiste vragen cruciaal is, voor een optimale toepassing van de Yucelmethode.

5 Probleemverkenning en theoretisch kader

5.1 Yucelmethode

Het materiaal van de Yucelmethode bestaat in beginsel uit 4 blanke balken, 12 gekleurde T-stukken van gelijke grootte en 16 gekleurde rechthoekige balken van verschillende grootte. De blanke balken zijn er in 4 varianten: een onbewerkte balk, een balk met inkepingen, een balk met inkepingen die met elkaar verbonden is door een inwendig elastiek, een balk met inkepingen bestaande uit twee delen. Er is een houten koffer-variant en reistas-variant. Ik maak gebruik van de reistas-variant. In een eerdere editie bevatte deze variant minder blokken, maar sinds kort is de reistas uitgebreid en qua inhoud exact gelijk aan de houten koffer-variant. Op advies van Mehmet Yücel maak ik voor de etiketten gebruik van 'Herma movables no. 10609'. Deze zijn na gebruik eenvoudig te verwijderen, zonder resten na te laten.

De door mij gebruikte Yucelmethode in reistasvariant

(Eigendom foto: M.G. den Hoedt)

5.1.1 Visie en missie van de Yucelmethode

De *visie* die aan de Yucelmethode ten grondslag ligt is dat mensen eigenaar zijn van hun problemen én van hun herstelproces en dat zij in hun herstelproces hun persoonlijke krachten, de kracht van hun familie en van hun netwerk gebruiken. Mensen hebben veel herstelkracht. Hulpverleners hebben een tijdelijke en ondersteunende rol.

De *missie* van de Yucelmethode is: moeilijke onderwerpen in het leven van mensen zo snel mogelijk 'behapbaar' (overzichtelijk, zichtbaar en voelbaar) maken. Een snel overzicht is een duurzame krachtbron, die mensen helpt vanuit hun eigen ervaring en kracht te bouwen aan herstel. (Yücel, 2016, p. 11)

5.1.2 Uitgangspunten van de Yucelmethode

In het hierna volgende schema vergelijk ik de Yucelmethode met traditionele vormen van hulpverlening per thema. Het is deels gebaseerd op de uitgangspunten uit het handboek (Yücel, 2016) en deels mijn persoonlijke interpretatie.

Thema	Traditionele hulpverlening	Yucelmethode
Eigenaarschap	Mensen zijn eigenaar van hun probleem, hulpverleners zijn eigenaar van de oplossing	Mensen zijn naast eigenaar van hun probleem ook eigenaar van de oplossing
Vorm	Talig en abstract	Concreet en tastbaar
Veerkracht	Hulpverlening neemt soms ten onrechte situaties over	Maakt gebruik van eigen kracht en netwerk
Regie	Ligt vaak bij hulpverlening	Ligt bij de persoon zelf
Duur contact	Langere duur	Tijdelijke ondersteuning
Stijl	Vaak sturend	Niet sturend, maar faciliterend
Taalgebruik	Gebaseerd op medisch model en mogelijk stigmatiserend	Herstelondersteunend taalgebruik
Ruimte en tijd	Aangepast aan de eisen van de organisatie	Aangepast aan de wensen van de persoon
Benadering	Professionele afstand, qua persoonlijke details vaak eenrichtingsverkeer vanuit cliënt	Professionele nabijheid, persoonlijk en interactief tussen ondersteuner en de persoon
Toepasbaarheid	Gebonden aan Diagnose Behandel Code (DBC) en daarmee samenhangend zorgpad (in NL)	Gericht op herstelondersteunende zorg en los van 'hokjesgeest'

5.1.3 Ontstaansgeschiedenis

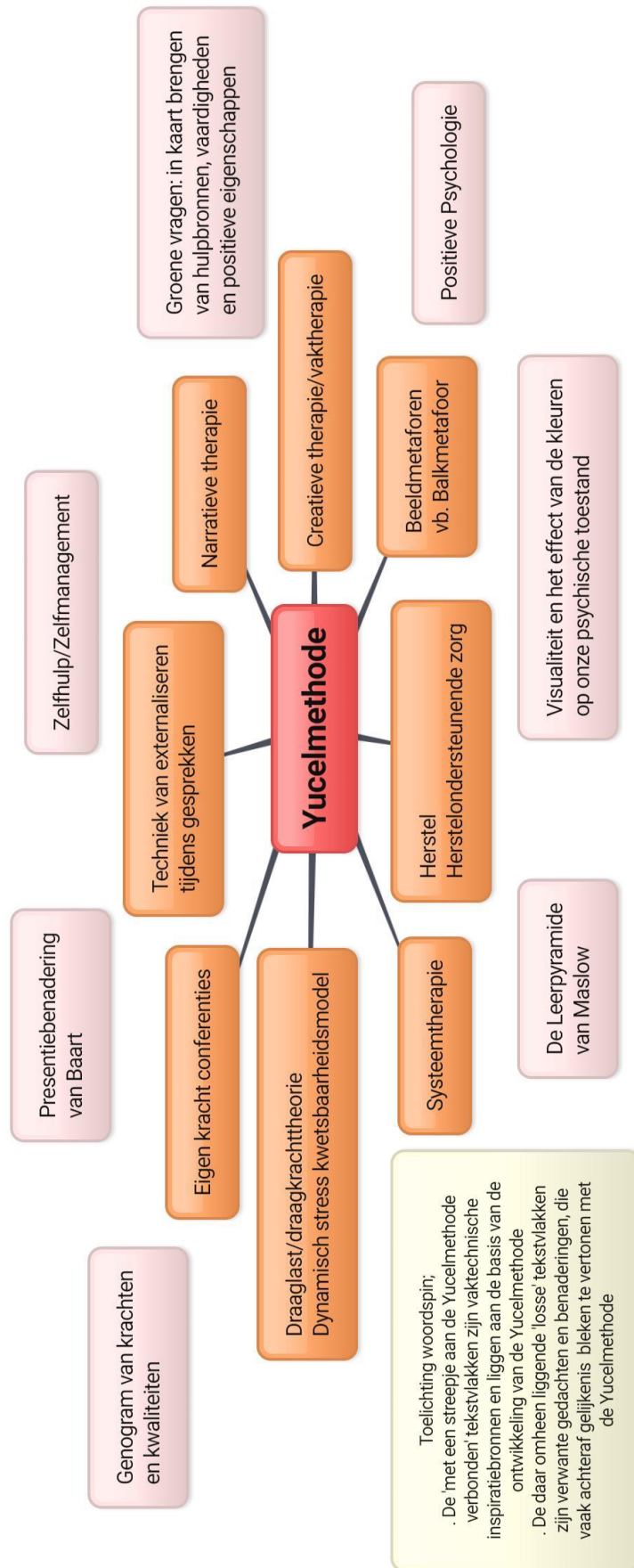
De ontwikkeling van de Yucelmethode gaat terug naar de kinderjaren van Mehmet Yücel. Hij is opgegroeid in midden Turkije, in het dorpje Tekke. De oma van Mehmet is jong gestorven ten gevolge van de val van een paard. Dit was sterk van invloed op de wijze waarop de moeder van Mehmet opgroeide. Zij werd opgevoed door haar stiefmoeder en haar oudere halfzussen. Zij was daardoor vaak alleen en in haar eigen wereld. Bonen waren belangrijk voor haar en een manier om om te gaan met haar innerlijke wereld. De kleur van de bonen had betekenis. Zij maakte er voorstellingen mee en wist het overlijden van haar eigen moeder er mee in een ander perspectief te plaatsen. Het was een middel om te visualiseren. De kinderen uit het gezin kregen ieder een zakje met gekleurde bonen rond het zevende levensjaar, zo ook Mehmet Yücel. Hij leerde en ervaarde, dat je door middel van beelden over gevoelige zaken kon praten. Jaren later zijn de bonen dus getransformeerd naar blokken. Bijkomend aspect is het culturele aspect. De Turkse samenleving is hecht, betrokken en gewend om te denken in termen van 'wij'. Hulp en steun was vanuit het netwerk te verwachten. Een ieder kijkt, wat hij kan bijdragen aan de ondersteuning. Dit in tegenstelling tot de Nederlandse/Westerse cultuur, die sterk op het individu en privacy georiënteerd is, met strakke regelgeving. Hulp zoekt men vooral extern en bij een instantie of organisatie. Kortom, de persoonlijke levenservaring en de culturele verschillen liggen ten grondslag aan het ontstaan van de Yucelmethode. Daarbij komen nog de vaktechnische inspiratiebronnen, die in het denkkader in §5.2 aan bod zullen komen. (Yücel, 2016)

5.1.4 Beschrijving methode en belangrijke uitgangswaarden

- 1) De ondersteuner en degene die de opstelling gaat maken, maken allereerst persoonlijk contact met elkaar. Belangrijk hierbij is, dat dit op basis van gelijkwaardigheid gebeurt en om elkaar in het 'mens zijn' te ontmoeten. Tevens volgt er een uitleg over het materiaal van de Yucelmethode. Dit gebeurt in neutrale bewoordingen en zonder enig waardeoordeel. In de uitleg komen de balken, de t-stukken en de rechthoekige blokken aan bod. De balk staat voor een ik-opstelling / thema-opstelling / familie-opstelling. De t-stukken staan voor ondersteunende krachtbronnen vanuit de persoon, familie en omgeving. De rechthoekige blokken staan voor belastende factoren. Ook wordt het gebruik van de etiketten toegelicht. Op de etiketten komen telkens slechts 1 à 2 woorden te staan. Dit beschrijft waar het blok voor staat, in de bewoording van degene die bouwt.
- 2) De ondersteuner schuift de blokkendoos naar degene die bouwt, zodat die recht voor de persoon komt te staan. Hiermee geef je letterlijk de regie aan die persoon. Vanaf dat moment mag je als ondersteuner het materiaal niet meer aanraken. Het werken gebeurt naast elkaar. Je kijkt dan samen in dezelfde richting en het onderstreept tevens de gelijkwaardigheid in het contact.
- 3) Degene die bouwt, kiest waarover de balk zal gaan: over de persoon zelf, een bepaald thema of de familie. Aansluitend kiest degene ook welke balk daar het best bij past en plakt hier een etiket op met het onderwerp.
- 4) Er volgt een gesprek over de ondersteunende krachtbronnen. De ondersteuner stelt 'groene vragen', die uitnodigen om verder te praten. Bijv. wat levert ... voor jou op? Wie steunt jou daarbij? Samen onderzoek je de ik-kracht, familiekracht en de ecokracht=omgeving. De ondersteuner vraagt de drie categorieën uit en vraagt betekenissen na van kleur en positie onder de balk. Degene die bouwt kiest telkens de trefwoorden en plakt de etiketten.
- 5) Dan volgt er een gesprek over de belastende factoren. De ondersteuner vraagt naar de kleur en grootte van de blokken en de betekenis voor de persoon. Degene die bouwt kiest wederom de trefwoorden, plakt de etiketten en plaatst de blokken op de balk. De ondersteuner vraagt naar de positie op de balk.
- 6) Als de opstelling gemaakt is, volgt een gesprek over het bouwwerk en de betekenis voor de persoon. Samen kijk je naar wat opvalt en welke betekenis de persoon hieraan verleent.
- 7) De opstelling wordt fotografisch vastgelegd. De persoon zelf krijgt natuurlijk ook een foto. Er kunnen daarna afspraken gemaakt worden voor vervolgoptellingen. Hierbij hanteert men steeds de voorkeur voor tijd en plaats van de persoon in kwestie. Ook kan er een streef- of wensopstelling gemaakt worden. Bovenstaande stappen worden dan telkens opnieuw doorlopen. De opstelling wordt telkens door de persoon zelf afgebroken. Men eindigt het traject met een afsluitend gesprek. (Yücel, 2016)

5.2 Denkkader Yucelmethode

Volgend schema betreft de fundaties van de Yucelmethode. Het gaat over vaktechnische inspiratiebronnen en verwant gedachtegoed, die direct of indirect met de methode verbonden zijn. (Yücel, 2016) Zie ook de toelichting bij de woordspin. Omdat het verder buiten de kaders valt van mijn onderzoek, verwijs ik geïnteresseerden naar bijlage 1, waarin alle begrippen kort worden toegelicht.

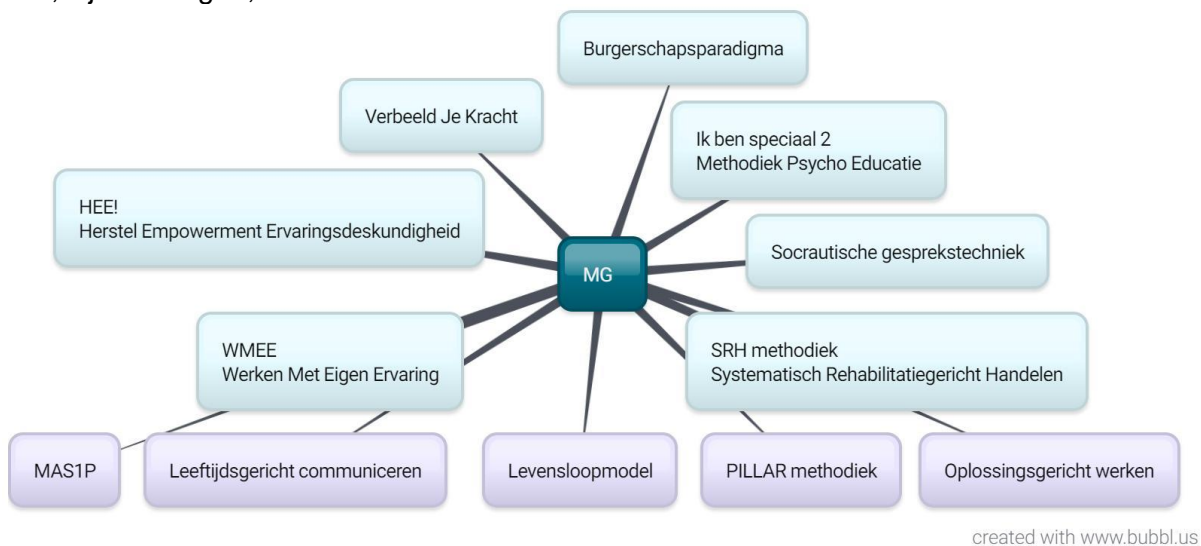

created with www.bubbl.us

5.3 Persoonlijk denkkader

Omdat ik (MG = Majorie-Gracia) in het onderzoek een dubbelrol heb als onderzoeker en hulpverlener, wil ik mijn denkkader ook graag kort benoemen. Het bepaalt namelijk de richting waarin ik kijk en het kleurt hetgeen, waar ik naar kijk. Het zijn invloeden vanuit persoonlijke ervaring, werkervaring GGZ, opleiding Maatschappelijke Zorg en de keuzemodule 'ASS bij volwassenen' aan de AP Hogeschool.

De methodieken waar ik als persoon voeling mee heb, mee gewerkt heb en door gevormd ben, zijn de volgende;

Bovenstaande opgesomde begrippen vallen eveneens inhoudelijk buiten de kaders van mijn onderzoek en geïnteresseerden verwijs ik daarom naar bijlage 1 voor een korte toelichting. Ik interesseer mij ook voor ontwikkelingen die geschaard worden onder de noemer 'Nieuwe GGZ', maar dit denkkader is nog groeiende. Een psychiater die ik kort gekend heb, Remke van Staveren, is hiermee verbonden net als dr. Jim van Os. (Hart voor de ggz, 2018) (Nieuwe GGZ, 2018)

6 Theoretisch kader bij de deelvragen

6.1 Wat is herstel en herstelondersteunende zorg?

Herstel is iets anders dan genezing. Van een gebroken been kun je genezen, maar ASS is aangeboren en raak je in die zin niet kwijt. Wel is het mogelijk om een zinvol leven te leiden, waarin ASS een plaats heeft gekregen. Herstel betekent dus, dat je leert zien waar je eigen kwetsbaarheden en talenten liggen en dat je met gebruikmaking van deze kennis weer baas wordt over je eigen leven. Een herstelproces is grofweg in te delen in drie fasen: stabilisatie – heroriëntatie – reïntegratie. Het gaat hierbij om persoonlijk herstel en om maatschappelijk herstel. Bij het laatste gaat het over het weer innemen van rollen in de maatschappij, bijv. middels dagbesteding of arbeid. (Hollander & Wilken, 2011)

De herstelbeweging is in Nederland verbonden met HEE! (Herstel, empowerment en ervaringsdeskundigheid), dat op haar beurt weer verbonden is aan het Trimbos-instituut. Dit is een landelijk kenniscentrum op gebied van geestelijke gezondheid en verslavingszorg. Verder is Stichting Rehabilitatie '92 een opleidingsorgaan op het gebied van (individuele) rehabilitatie. In internationaal perspectief zijn er herstelbewegingen en recovery colleges/herstelacademies in o.a. Australië, Amerika, Verenigd Koninkrijk en Italië. De eerste initiatieven omtrent ervaringsdeskundigheid dateren van rond 1950. Overigens is het boek 'Yucelmethode, Bouwen aan Herstel' geschreven in samenwerking met Jos Droës. Hij is psychiater/deskundige op het gebied van rehabilitatie en herstel en is oprichter van Stichting Rehabilitatie '92. Jos Droës was ook één van de sprekers op de werkconferentie rondom implementatie van de Yucelmethode, die ik bezocht in februari 2018 in het kader van dit eindwerk. (HEE, 2018)

Herstelondersteunende zorg faciliteert kort gezegd individueel herstel. Het sluit aan op de mogelijkheden van de persoon en draagt bij aan participatie. Er is oog voor de inzet van ervaringsdeskundigheid. Voor veel organisaties vraagt dit een cultuuromslag in het denken. Herstelondersteunende zorg gaat uit van een hoopvol perspectief. (Hoedt, 2015) (Trimbos-instituut, 2018) Ik ben zelf erg geïnteresseerd in de ontwikkelingen omtrent de Belgische herstelacademies. Ik nodig u van harte uit om een kijkje te nemen op: www.herstelacademie.be U zult merken, dat het aanbod verschilt van het traditionele aanbod. Van 2014-2018 was ik trouwens werkzaam op de Herstelacademie van Emergis in Nederland.

6.2 Wat wordt verstaan onder 'eigen kracht' ?

Eigen kracht gaat over empowerment. In het herstel gaat het er om, om allereerst zicht te krijgen op de symptomen en verminderen van het lijden. Daarna volgt de fase van verwerking en het zoeken naar identiteit en betekenisverlening. Uiteindelijk kom je dan in de fase van in je kracht komen en omgaan met de kwetsbaarheid en opnieuw maatschappelijke rollen vervullen. Het gaat dus over kracht vinden in je kwetsbaarheid en het hervinden van verloren gewaande krachten en vaardigheden. Die krachten liggen deels binnen de persoon, maar kunnen zich ook in familie, het netwerk of de omgeving bevinden. Een hond kan bijv. van waarde zijn voor het ondersteunen in de dagelijkse structuur en het leggen van sociale contacten. Eigen kracht omvat dus de factoren die het herstelproces ondersteunen en die de regie van de persoon onderschrijven. (Hoedt, 2015)

6.3 Welke autisme gerelateerde factoren kunnen van invloed zijn op het werken met de Yucelmethode gezien vanuit de literatuur?

Op basis van de DSM V, wetenschappelijk onderzoek en ervaringsdeskundigheid relateer ik dit aan de volgende begrippen: Centrale Coherentie (CC), Theory Of Mind (TOM), Executieve Functies (EF) en sensorische aspecten. De drie eerst genoemde begrippen zijn de gangbare cognitieve theoriën en laatst genoemd begrip is een nieuw geïntroduceerd deelaspect van ASS op basis van input vanuit ervaringsdeskundig perspectief. Ik noem bij elk begrip slechts enkele voorbeelden, omwille van de leesbaarheid. In de PILLAR methodiek worden tien invalshoeken benoemd van waaruit je naar ASS kan kijken. Ik baseer me hier echter op de DSM V, omdat dit voor veel lezers het gebruikelijke referentiekader zal zijn.

Centrale Coherentie: De CC staat voor het zien van samenhang en 'het vermogen om informatie te integreren tot een betekenisvol, samenhangend geheel' (Neef, 2015, p. 18)

Voor het werken met de Yucelmethode kan dit bijv. betekenen dat er geen verband gelegd wordt tussen het eigen verhaal en de YM-opstelling. Een ander voorbeeld kan zijn, dat het ontbreken van samenhang doorwerkt op de motivatie. Als je niet kunt zien, waarom bouwen met blokken helpend kan zijn, is het lastiger om de interne motivator in te schakelen. Verder kan een gedetailleerde waarneming er verder bijv. voor zorgen, dat iets niet 'kloppend' is: een blok uit de methode heeft niet de juiste kleur of grootte. Dit kan een denk- of doeblokkade opleveren. Anderzijds kan de Yucelmethode juist ook helpend zijn in het verkrijgen van overzicht en daarin visuele ondersteuning bieden.

Theory Of Mind: De TOM staat voor 'sociaal inzicht' (Spek, 2016, p. 45) en inlevingsvermogen.

Voor het werken met de Yucelmethode kan dit bijv. betekenen, dat iemand problemen ervaart met het voorstellingsvermogen: wat nu precies de elementen van een persoonlijk thema zijn en/of de koppeling naar TOOM, Theory Of Own Mind. Ook kan het vertalen van een factor of emotie naar een kleur of grootte lastig zijn. Voorts kan de persoon bijv. een andere interpretatie geven aan de verwachtingen en uitleg van de ondersteuner. Anderzijds kan het systematisch, praktisch bouwen en het externaliseren ook aansluiten bij de analytische denkwijze van personen met ASS.

Executieve Functies: De EF staat voor 'uitvoerende functies, de cognitieve processen die het gedrag zodanig reguleren dat het efficiënt en doelgericht kan zijn' (Geurts, Sizoo, & Noens, 2015, p. 57)

Voor het werken met de Yucelmethode kan dit bijv. betekenen, dat de schakeling van denken naar doen lastig is, dus het tot actie komen en de YM-opstelling gaan bouwen. Ook kan de methode op zich hindernissen opwerpen in het kader van omgaan met veranderingen. De methode behoort immers (nog) niet tot het gangbare zorgaanbod en kan daardoor op weerstand stuiten. Probleem oplossend vermogen kan bijv. een rol spelen, als kleur of grootte niet in de verwachte hoedanigheid bij het materiaal aanwezig is. Anderzijds kan het facet van de eigen regie aansluiten bij het makkelijker uitvoeren van een plan of opdracht. Er hoeft geen rekening gehouden te worden met neurotypische projecties.

Sensorische beleving: Olga Bogdashina (2015) noemt in het kader van onderzoek naar een sensorisch profiel tal van fenomenen, waarvan ik er enkele in willekeurige volgorde kort uit licht met betrekking tot de Yucelmethode;

- Letterlijke waarneming: Zien zonder interpretatie, dus letterlijk een bouwwerk zien.
- Gestalt waarneming: Alle prikkels komen ongefilterd binnen en zijn even belangrijk. Dit bemoeilijkt het verkrijgen van een totaalbeeld en betekenisverlening aan de YM-opstelling is dan lastig.
- Hypergevoeligheid: Het zintuig is te open, er komt meer informatie binnen dan de hersenen kunnen verwerken. VAKOG = Visueel, auditief, kinesthetisch, olfactorisch, gustatorisch. Kleuren kunnen bijv. te overweldigend zijn.
- Hypogevoeligheid: Het zintuig is te weinig open, de hersenen worden onvoldoende gestimuleerd en kunnen gedeprimeerd raken. VAKOG. Het kan bijv. lastig zijn om het materiaal vast te pakken (tast)
- Gefragmenteerde waarneming: Waarneming in stukjes en beetjes. Geen samenhang kunnen zien in de opstelling
- Vertraagde perceptie: Vertraagde werking van prikkels. Er wordt pas in een later stadium betekenis verleend aan de opstelling

Berckelaer-Onnes, Degrieck, & Hufen (2017) en dr. Fabiënne Naber (Bruin, 2018) noemen in hun boeken vergelijkbare fenomenen in soortgelijke bewoordingen. In de enquête komen o.a. vragen terug met betrekking tot visuele hypergevoeligheid, kinesthetische hypogevoeligheid en centrale coherentie.

6.4 Welke rol speelt communicatie bij de Yucelmethode?

Communicatie heeft in dit kader meerdere aspecten. Ten eerste de leeftijd van de studenten. Doorgaans bevinden studenten zich in de leeftijd van puber of adolescent. Dit vraagt een andere aanpak dan communicatie met volwassenen. Delfos (2009) wijst o.a. op het belang van stimuleren om te vertellen, gelijkwaardigheid in het contact, respect en belangstelling. Voor een echte dialoog is het belangrijk, dat de 'hersenen op aan' staan, dat ze zich gerespecteerd voelen en aangemoedigd voelen om iets te vertellen. In haar boek refereert ze aan de Socratische methode, waarbij je er van uitgaat, dat de persoon deskundig is over zichzelf en dat door het stellen van de juiste vragen de kennis naar buiten gehaald kan worden. Een zelf ontdekt inzicht beklijft immers sneller dan het opgelegde advies van een ander. In orthopedagogisch perspectief is het dan ook interessant om in het achterhoofd te houden, dat de mentale leeftijd iets anders is dan de kalenderleeftijd, zeker wanneer je je verdiept in het MAS1P model van Delfos (2017), waarbij er sprake zou zijn van meerdere mentale leeftijden binnen een persoon. In een ander boek (Delfos, 2007) geeft zij aan, dat 'iets doen' een waardevolle interventie kan zijn in de communicatie.

Een tweede aspect betreft ASS. Communicatie is één van de domeinen waarop ASS betrekking heeft. Wat kan er zo al spelen op gebied van communicatie en ASS? Moeite hebben met beeldspraak, moeite met interpretatie van lichaamstaal en mimiek. Lastig vinden om oogcontact te maken. Woordvindingsproblemen hebben, behoefte hebben aan visualisering bij 'vluchtige' informatie, behoefte hebben aan concrete informatie (gevoelens zijn dus weinig concreet en lastiger bespreekbaar), een ander taalbegrip hebben, zakelijk en afstandelijk

taalgebruik, woordenvloed, echolalie, gebruik van neologismen, selectief mutisme, complexe woorden gebruiken maar de inhoud minder goed kennen, associatief denken, interpretatie van verschillen tussen de verbale en nonverbale communicatie...Het tempo van communicatie dient aangepast te zijn aan de verwerkingsnelheid. Het is belangrijk om gesprekken te structureren en bijzaken te scheiden van hoofdzaken. Ook is het van belang om rekening te houden met sensorische gevoeligheden en voorkeuren, die communicatie kunnen beïnvloeden. (Spek, 2016)

Een derde aspect betreft de voorschriften vanuit de Yucelmethode. Tijdens de training in Utrecht merkten we als deelnemers, dat goede communicatie een belangrijke voorwaarde is voor het welslagen van de YM-opstelling. Het dient in te steken op herstelondersteunende taal. Dit vraagt een omslag in het denken en daarnaast ook een herstelgerichte attitude. De Yucelmethode maakt gebruik van 'groene vragen'. Dit zijn vragen die uitnodigen om op door te praten. Ze geven inzicht en verduidelijken de context en copingsstrategieën. De persoon wordt aangemoedigd om hardop te denken en op die manier zijn/haar verhaal te ontwikkelen. Bij hulpmiddel 6 kom ik er verder op terug.

Als hulpmiddel 5 verwijst de grondlegger (Yücel, 2016, p. 85) naar de persoonsgerichte, vragende diagnostiek van dr. Jim van Os. In plaats van je te concentreren op de stoornis of diagnose, zou de focus ook kunnen liggen op het stellen van andere vragen, met de menselijke variatie en belangstelling daarvoor als basis. Van Os (2014, p. 178) noemt de volgende elementen van 'diagnose in de vragende wijs';

1. Wat is er met je gebeurd? = klachten plaatsen in context levensverhaal
2. Wat is je kwetsbaarheid en je weerbaarheid? = zelfkwantificatie
3. Waar wil je naar toe? = herstel, eigenaarschap van de oplossing
4. Wat heb je nodig? = zorgbehoeften, kiezen van interventies

Hulpmiddel 6 zijn de 'groene en rode vragen'. Hulpverleners zijn geneigd om een probleem uit te diepen en hier uitgebreid op in te gaan. Ze zijn vaak gericht op diagnose en op het probleem. Groene vragen daarentegen nodigen uit om verder over door te praten. Inzichtgevende vragen geven inzicht in eigen kracht of die van het netwerk. Ze hebben een oplossingsgericht karakter. Copingvragen gaan over hoe bepaalde situaties in het dagelijks leven ervaren worden en welke betekenis ze voor iemand hebben. Contextuele vragen proberen problemen van een persoon in een breder perspectief te plaatsen en maken gebruik van ondersteuning vanuit het netwerk. Doorvragen is daarbij ook een belangrijke techniek, om het verhaal te concretiseren. Tenslotte noemt Yücel (2016) onder hulpmiddel 6 de techniek van het externaliseren. Door vragen te stellen over het blok dat een gegeven representeert, kan het feit met meer afstand bekeken en besproken worden. De belastende factor komt daarmee buiten de persoon te liggen.

7 Onderzoeksopzet

7.1 Onderzoeksactiviteiten

Allereerst heb ik een verzoek ingediend bij Scalda voor een onderzoeksplaats. Daarna volgde oriëntatie binnen het werkveld en de sector, o.a. door gesprekken binnen het docententeam, met de UBA en het maken van een woordspin met Vera Fabry. Om data te kunnen verzamelen, heb ik de 2 ½ daagse Yuceltraining gevolgd in Utrecht, met als doel om inhoudelijk bekwaam te zijn voor het werken met de methode en geoorloofd te kunnen beschikken over het blokkenmateriaal. Het bijbehorende boek heb ik van te voren aangeschaft om mij te kunnen voorbereiden op de training. Na de training heb ik mij verbonden aan de intervisiegroep die ontstond, om de mogelijkheid te hebben om inhoudelijk over de door studenten gemaakte opstellingen te kunnen overleggen als dat nodig mocht blijken. Ik heb contacten gelegd met de grondlegger, Mehmet Yücel, om in een later stadium voorgestelde aanpassingen te kunnen overleggen in het kader van modelgetrouwheid.

Op de Werkconferentie rondom implementatie heb ik geluisterd naar landelijke ervaringen rondom werken met de methode en de presentatie van het rapport van het Trimbos-instituut over effectmeting van de Yucelmethode. Verder heb ik daar contacten gelegd voor het uitzetten van een externe enquête. Vervolgens heb ik de Yucelmethode gepresenteerd binnen de vergadering van Sector Welzijn en tevens een korte uitleg gegeven over mijn praktijkonderzoek. Voorts heb ik uitgebreide literatuurstudie gedaan met betrekking tot de hoofdvraag en de deelvragen. Ik heb geregeld overleg gepleegd met de begeleidende lector en de onderzoeksgroep, tijdens gezamenlijke momenten en individuele afspraken. Ditzelfde heb ik gedaan met externe deskundigen en met de UBA en individuele leden van team Welzijn Deeltijd bij Scalda, zowel in de oriënteringsfase als in de onderzoeksfase.

De gastlessen heb ik ingezet om toegang te krijgen tot deelnemers aan mijn onderzoek. Op de netwerkbijeenkomst rondom ASS heb ik een lezing van Martine Delfos bijgewoond. Voor de start van de onderzoeksfase heb ik een onderzoeksplan opgesteld, een evaluatie instrument gemaakt en nagedacht over belangrijke randvoorwaarden. Daarna zijn de YM-opstellingen gedaan met 2 deelnemers, aangepast aan de persoonlijke wensen van de deelnemers qua voorkeurstijd en duur. Tijdens het onderzoek zijn de persoonlijke omstandigheden (bijv. vermoeidheid, voorkomen van overvraging) in acht genomen. Na het onderzoek heb ik mij een week teruggetrokken om alle gegevens te gaan verwerken tot dit eindwerk.

7.2 Keuze onderzoeksinstrumenten

Er zijn meerdere instrumenten gebruikt om de onderzoeksvraag vanuit verschillende perspectieven te belichten. Hiermee is voldaan aan de eis van triangulatie. De instrumenten die ik gebruik om data te verkrijgen zijn;

- Observatie: Ik gebruik mijn zintuigen tijdens het bouwen. Ik kies voor ongestructureerde waarneming, omdat ik van te voren geen verloop kan voorspellen, want bij het bouwen van de opstelling heeft de student immers de regie.
- Fotomateriaal opstelling: De gefotografeerde opstelling als eindproduct geeft een visueel beeld en bij meerdere opstellingen (subjectief) vergelijkingsmateriaal.

- Interne enquête: Geeft data over sensorische beleving en sluit aan bij deelvraag 3.
- Aanvullend interview: Validatie van observatie en gegevens enquête.
- Externe enquête: Verbreding perspectief als mogelijke ondersteuning voor de gevonden gegevens in een kleine onderzoeksgroep
- Model methode getrouwheid en interview met de grondlegger van de methodiek: Toetsing aanpassingen. (Zie ook de opmerking bij randvoorwaarden § 7.6)
- Literatuurstudie: Gebruikt in functie van oriëntatie en afbakening onderzoek en de uiteindelijke bevraging. Tevens gebruikt voor de beantwoording van deelvraag 1, 2 en 4.

Validiteit: Ik beschrijf beïnvloedende factoren. Voor de interne validiteit beschrijf ik de planning en de uitvoering van het onderzoek zo nauwkeurig mogelijk. Ook zoek ik de interactie met de werkvloer en laat ik mij door meerdere personen kritisch volgen. Ik probeer aan te sluiten op de organisatie. Externe validiteit is minder van toepassing. De resultaten zijn enkel van toepassing op de onderzoekscontext en zijn niet generaliseerbaar naar andere praktijkcontexten. Wel probeer ik extern informatie te verzamelen, die op minimale wijze iets kan zeggen over ondersteuning of verwerping van de gevonden resultaten

Betrouwbaarheid: Ik heb de onderzoeken in dezelfde periode afgenomen, in hetzelfde lokaal, volgens dezelfde structuur. Hiervoor had ik een plan van aanpak opgesteld. Om verstoring van buitenaf te voorkomen had ik het bordje met 'niet storen' omgedraaid en een fiche op de deur geplakt met dezelfde boodschap. Ik werk conform de voorschriften uit 'Modelgetrouw werken met de Yucelmethode' Procedurele fouten die ik eventueel maak bij de eerste deelnemer, zal ik niet corrigeren voor de tweede deelnemer.

(Ook op andere plekken in het eindwerk zult u nog aanvullende overwegingen kunnen lezen)

7.3 Beschrijving en verantwoording dataverzameling

Ik had een tip gekregen van een docent voor een geschikte ruimte met natuurlijk licht (eis van mijn kant). Dit lokaal heb ik gereserveerd via de teamleider en van te voren geverifieerd op daadwerkelijke beschikbaarheid. Ik was er ruim van te voren. Heb het kantoor gelucht en volgens mijn plan van aanpak ingericht om stapsgewijs te kunnen starten. De kennismakingsfase was in traditionele 45° opstelling en de uitvoerende fase was 'naast elkaar' conform het model van de Yucelmethode. Het plan van aanpak (zie informatiebrief deelnemers) was om het verloop van de verschillende onderzoeken zoveel mogelijk te synchroniseren en via dezelfde deelstappen te laten verlopen. Het materiaal van de Yucelmethode was zodanig gepositioneerd, dat ik na afloop foto's kon maken zonder het effect van tegenlicht en zonder over tafels te moeten hangen. Bovendien kon ik het van twee kanten benaderen, voor een foto mét etiketten en een foto zónder etiketten. Hulpmiddelen voor mijzelf had ik aan de zijkant, van de student af. Dit waren o.a. model getrouwheid, plan van aanpak, time timer app op telefoon (lesuur is 50 min en rekent lastig) en een aantal 'groene vragen' voor als ik stil mocht vallen als beginnend Yucel beoefenaar.

Voor de enquête heb ik gebruik gemaakt van halfopen vragen, met een duidelijke structuur. Ik heb onduidelijke begrippen als bijv. materiaal gedefinieerd en ben tijdens het invullen op de achtergrond aanwezig geweest om onduidelijkheden te kunnen toelichten. Ik heb daarbij

aangemoedigd, dat elk antwoord goed is, om sociaal wenselijkheid zoveel mogelijk uit te sluiten. Ook was het op deze manier mogelijk om de antwoorden te valideren qua inhoud. Aan het eind van de bevraging heb ik nog enkele open vragen gesteld in de hoop op aanvullende informatie en tevens een schaalvraag. Deelvraag 1,2 en 4 zijn middels literatuurstudie beantwoord.

7.4 Beschrijving onderzoeksgroep

In beginsel heb ik geen rechtstreeks contact met leerlingen met ASS en ik kan ook aan de buitenkant niet zien, of er sprake is van ASS. Aanvankelijk had mijn aanspreekpunt/docent/coach vier leerlingen voor mij in gedachten. Door langdurige afwezigheid van mijn aanspreekpunt was ik mijn toegang echter kwijt. Door het geven van gastlessen kon ik via andere docenten in contact komen met leerlingen met ASS. De totstandkoming van de onderzoeksgroep was op basis van 'convenience sampling', oftewel met wie ik eenvoudig en het snelst in contact kon komen, op basis van beschikbaarheid, toezegging en factor tijd. Het is dus geen aselechte steekproef, maar ik heb anderzijds ook geen bewuste keuze gemaakt voor bepaalde personen. Als ik geen toestemming had gekregen van onderstaande deelnemers, dan had ik nog twee reserve deelnemers achter de hand gehad.

Intern. Deelnemer 1: Jongeman, 17 jr, klas OA1E (onderwijsassistent, niveau 4, 1^e leerjaar, dagonderwijs), gestopt met de opleiding, zoekende naar een beter passende opleiding. In het kader van invulling uren en leerplicht is deelname onderzoek aanvaard (via docent Michel). Van te voren geen kennis kunnen maken of contactmogelijkheden. Hij was op de hoogte van dat het een onderzoek zou zijn, maar had er voor ons eerste contact verder geen beeld bij. Dit deed een aanzienlijk beroep op zijn flexibiliteit. Ook speelde er auditieve overprikkeling.

Deelnemer 2: Jongedame, 26 jaar, klas WE2E (onderwijsassistent, niveau 4, 2^e leerjaar volwassenonderwijs), PDD-NOS (DSM IV) en kenmerken ADHD, bekend met eetproblematiek, vader in 2006 overleden. Regeling getroffen vanuit Scalda qua tijdsinvestering (via docent Bas). We hadden elkaar al ontmoet tijdens een gastles. Er speelde oververmoeidheid.

Extern. Deelnemer 1: Ervaringsdeskundige en gediplomeerd autismecoach en heeft een zelfstandige praktijk met een voor mij onbekend gebleven aantal personen met ASS. De persoon heeft tevens een achtergrond als sociaal pedagogisch werker en heeft ervaring met diverse begaafdheden, ASS en ADD. Deelnemer 2: Ervaringswerker en casemanager bij een FACT/GGZ team.

7.5 Tijdsplanning

Tijdvak	Omschrijving activiteit	Doel
okt 2017	Verzoek indienen voor onderzoeksplaats Scalda	Afstuderen
nov dec 2017	Oriëntatie werkveld/sector en gesprek UBA. Mindmap Vera Fabry en overige gesprekken docententeam	Afbakening onderzoek
11,12 jan, 8 feb 2018	Training Yucelmethode Utrecht inclusief opdracht en reflectie	Certificering als Yucel trainer
1 feb 2018	Werkconferentie Yucel Utrecht	Netwerken, info verwerven rondom implementatie en onderzoek Trimbos instituut
17 jan 2018	Vergadering team Welzijn Deeltijd Terneuzen	Introductie Yucelmethode, uitleg praktijkonderzoek. Uitnodiging neerleggen voor deskundigheidsbevordering en gastlessen
jan feb mrt 2018	Gastlessen Terneuzen, Goes, Hoogerheide	Deskundigheidsbevordering. In contact komen met leerlingen met ASS voor onderzoek
jan feb mrt apr 2018	Literatuurstudie	Fundatie
1 mrt 2018	Netwerkbijeenkomst ASS Emergis	Netwerken. Lezing Martine Delfos.
mrt 2018	Opstellen onderzoeksplan Studenten benaderen via docenten Evaluatie instrument realiseren Randvoorwaarden vormgeven	Uitvoering onderzoek mogelijk maken
6 apr 2018 10.25 – 12.05 uur	Yucel opstelling deelnemer 1 Bevraging	Methode effectief inzetten Dataverzameling
9 en 16 apr 2018 12.35 – 13.25 uur 2x	Yucel opstelling deelnemer 2 Bevraging	Methode effectief inzetten Dataverzameling
27 april t/m 4 mei	Le Petit Fournil	Eindwerk
11 juni t/m half juli	Presentatie onderzoek , hervatting gastlessen, terugkoppeling UBA	Afronding onderzoeksplaats

7.6 Randvoorwaarden

- Wisseling praktijkcontext
- Noodzakelijke oriëntatie in een voor mij nieuwe organisatie en nieuwe sector
- Verwerven van een mandaat bij Scalda voor het doen van onderzoek
- Contact met studenten met ASS verloopt via docenten
- Tijdens gastlessen is diagnose ASS bij studenten mij onbekend
- Mijn contactpersoon binnen Scalda was door ziekte vanaf feb langdurig afwezig
- Geen rechtstreekse toegang tot een geschikte onderzoeksruimte (geen sleutel, geen toegang reserveringssysteem, onbekendheid met de lokalen)

- Ik ben beginnend Yucel beoefenaar
- Eis natuurlijk licht in verband met TL flikkeringen en hoogfrequent geluid
- Reservering ruimte via teamleider
- Weinig communicatiemiddelen ter beschikking
- Voorwaarden vanuit Yucel: aansluiten bij voorkeur student voor tijd en belastbaarheid, op basis van gelijkwaardigheid
- Geen vertrouwensband op kunnen bouwen van te voren
- Toetsing aanpassingen was bedoeld om met Mehmet Yücel te bespreken. Echter door het verlies van zijn zoon ten gevolge van een auto-ongeluk heb ik hem uit medeleven niet meer benaderd en ben ik overgeschakeld naar het Model Getrouwheid.

7.7 Ethiek en onafhankelijkheid onderzoeksopzet

De deelnemers nemen op vrijwillige en anonieme basis deel aan het onderzoek. Tijdens de eerste ontmoeting heb ik kort uitleg gegeven over het onderzoek en mijn onderzoeksdoel. Ter ondersteuning heb ik een informatiebrief opgesteld, die zij meegekregen hebben. In de brief staat beschreven;

- Plan van aanpak
- Keuzevrijheid omtrent thema bouwen Yucel-opstelling
- Keuzevrijheid omtrent delen van persoonlijke informatie
- Beroepsgeheim en mijn omgang met privacygevoelige informatie
- Afspraken rondom gebruik fotomateriaal en leesbaarheid etiketten
- Mogelijkheid om op elk moment vragen te stellen
- Contact is op basis van gelijkwaardigheid
- Mogelijkheid om een exemplaar van het eindwerk te krijgen
- Mogelijkheid om te pauzeren bij vermoeidheid
- Verwachtingen naar de deelnemer toe
- Contactgegevens indien nazorg gewenst is gerelateerd aan deelname aan het onderzoek

De informatiebrief is opgenomen als bijlage 2. Tijdens het onderzoek zijn er geen andere personen aanwezig. Enerzijds is dit omwille van privacy, anderzijds omwille van mijzelf als startend Yucel beoefenaar. De deelnemers hebben het formulier 'Informed Consent' ondertekend. Dit is in mijn bezit. Het bordje 'niet storen' hang ik zo laat mogelijk op, om studiegenoten zo min mogelijk informatie te geven.

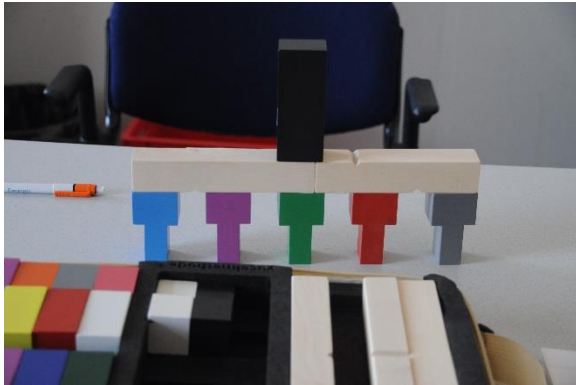
Aangezien ik niet in dienst ben bij Scalda, maar er een onderzoeksplaats heb, verricht ik het onderzoek op persoonlijke titel. Het onderzoek staat op zichzelf. Er zijn geen specifieke belangen vanuit de organisatie of de UBA naar mij uitgesproken. Vanuit mijn achtergrond als hulpverlener hanteer ik het principe van beroepsgeheim. Eventuele ethische dilemma's kan ik voorleggen aan Vera Fabry, zij is afgestudeerd in de Moraalwetenschappen en kan op mijn vriendelijk verzoek desgewenst fungeren als ethisch raadgever.

8 Opbrengst van het onderzoek

8.1 Uitvoering dataverzameling

Dit zijn de gemaakte YM-opstellingen. Omwille van privacy en conform de gemaakte afspraken zijn de etiketten met de bewoording niet in beeld gebracht.

Deelnemer I

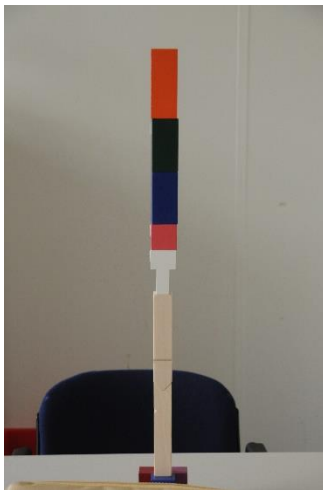

Thema-opstelling: ASS in de klas (afgelopen schooljaar)

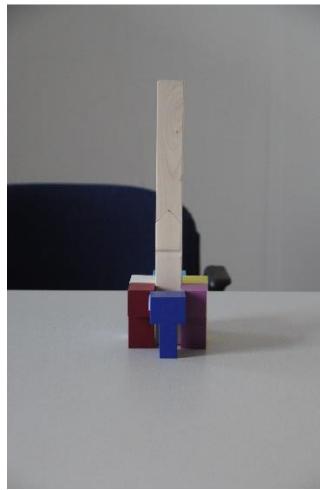
Ordering kleuren

Deelnemer II

Eerste opstelling

Thema-opstelling: Hoe gaat het met me

Tweede opstelling

Streef-opstelling: Hoe gaat het met me na de vakantie

Observatie

Deelnemer I: De deelnemer heeft voorkeur voor een langer tijdsblok. De planning pas ik hier op aan. We hebben afgesproken bij de rode balie, maar de persoon is de afspraak vergeten. Via de mentor worden we uiteindelijk toch met elkaar in contact gebracht. Aanvankelijk is het lastig om te starten en de persoon blokkeert volledig. Met wat aanmoediging wordt er begonnen aan de opstelling. Er wordt gekozen voor de gebroken balk. Er komen 5 krachten onder de balk, waarbij de kleur bij navraag géén betekenis heeft. Het vergt tijd om tot de krachten te komen en deze te benoemen. Er zijn 3 eco krachten en 2 eigen krachten. Als last

worden twee sociale aspecten genoemd, die beide op hetzelfde rechthoekige blok er bovenop komen. Ook hier wordt niet gekozen voor kleur, maar in dit geval voor grootte. In de nabespreking heb ik weinig eigen inzichten gehoord. Het lijkt of er extra verwerkingstijd nodig is. Ik merk vragend op, of het toeval is dat 'zelfinzicht' onder de breuk staat en onder het belastende blok. We besluiten in goed overleg om geen tweede opstelling te bouwen gezien de overprikkeling en uitputting. Bij het terugleggen van de blokken in de reistas, wordt er wel betekenis gegeven aan de kleuren. De t-stukken worden per drie stuks gegroepeerd op helderheid en op primaire/complementaire kleuren uit de schilderkunst. Opgemerkt wordt, dat de blokken niet volledig vlak liggen en dat er kleine randjes blijven. Ook vallen de pluisjes op, die het polstermateriaal afgeeft. Opvallend is, dat er plotseling een geanimeerd gesprek ontstaat, waarin de persoon o.a. verteld over het afgelopen jaar en ook over de inmiddels gemaakte keuze voor een studie Japanologie in Gent inclusief heldere motivering. Ook hoor ik dat de persoon bijna jarig is. Voor mij is het vanuit de Yucelmethode een geslaagde opstelling en het gesprek een mooi resultaat. Dit wordt bevestigd in de intervisiegroep van de Yucelmethode. Ik heb geen idee of er effect zal zijn bij de persoon zelf. In mijn beleving is er verwerkingstijd nodig en aangezien ik niet verder kan opvolgen, schat ik in, dat er inhoudelijk geen vervolgeffect zal zijn in verband met de 'vluchtigheid' van het contact. De persoon heeft me vooral willen helpen met het afstudeeronderzoek, is mijn inschatting. Ik ben vergeten om de balk te laten benoemen met een etiket, dus dit zal ik herhalen bij deelnemer II.

Deelnemer II: Op verzoek van de deelnemer hebben via de mail kennis gemaakt en daarbij een kort verslagje uitgewisseld. Er is voorkeur voor twee aparte momenten en hier heb ik de planning op aangepast. Voor het bouwen van de eerste opstelling vertelt de persoon dat zij uit balans dreigt te raken en erg toe is aan rust/vakantie. Er is sprake van overbelasting. Er wordt in de hoogte gebouwd, met de balk met het elastiek. Er onder staan 3 krachtbronnen, 2 ecokrachten en 1 eigen kracht. Op de balk staat echter ook een kracht, die zowel kracht als last blijkt. Dit is zowel een ecokracht als een eigen kracht. Er bovenop staan 4 lasten van verschillende grootte. Kleuren hebben betekenis en zijn gerelateerd aan een eigen referentiekader met smileys. Het bouwwerk schommelt en blijft ternauwernood staan. Dit merkt de deelnemer zelf ook op. In de wensopstelling wordt er eveneens in de hoogte gebouwd. De krachten staan nu direct om de balk heen. Het zijn er 6. Dit lijken voornamelijk ecokrachten, maar 1 t-stuk heet positieve eigenschappen en dit zou verder uitgevraagd en gespecificeerd kunnen worden. Omwille van de tijd en de zichtbare vermoeidheid heb ik dit laten liggen. In de ideale situatie staan er geen lasten meer op de balk, of zijn deze weer terug een kracht geworden. Voorbeeld hiervan is 'eten' In de ene opstelling is dit een last, in de andere heeft het weer terug een normale, ondersteunende functie gekregen. In de beide nabesprekingen geeft de deelnemer blijk van opgedane inzichten en is er een koppeling tussen het eigen verhaal en het ontstane bouwwerk. In mijn ogen lijkt er een klik met de methode.

8.2 Objectieve analyse van data

Interne bevraging:

De bevraging/enquête is in bijlage 3 opgenomen;

Vraagnummer en thema	Deelnemer 1	Deelnemer 2
1+2: Naast elkaar zitten	Neutraal	Neutraal. Ik ken de persoon naast mij en vind het dus geen probleem
3+4: Beleving kleuren	Neutraal. Weinig zicht in	Prettig. Alle kleuren zitten ertussen
5+6: Beleving aantal	Voldoende blokken	Voldoende blokken. Er zijn er meer dan genoeg (keuze) er zijn er nog over
7+8: Beleving grootte	Neutraal	Anders: Goed, je kunt ze gemakkelijk stapelen en staan voor grote of kleine lasten
9+10: Tastzin	Neutraal	Prettig. Zijn makkelijk in gebruik
11+12: Zoeken naar niet bestaande blokken (verbeelding / CC TOM EF)	N.v.t.	N.v.t.
13: Geziene krachten vanuit ervaringsdeskundigheid	Niet benoemd	Het beeldend koppelen aan vorm, grote (=grootte) en de kleur
14: Voorgestelde aanpassingen	Dat alle blokken op dezelfde hoogte blijven	Misschien eerst een foto van een blokkenbouwwerk laten zien, zodat je weet waar het naartoe gaat
15: Cijfer voor aansluiten op ASS specifiek denken (1-10)	7	9
16: Overige opmerkingen	Geen	Goede manier om problemen neer te zetten en beeldend te maken

Externe bevraging

Vraagnummer en thema	Deelnemer 1	Deelnemer 2
1+2: Naast elkaar zitten	Positief	<i>Geen respons gekregen</i>
3+4: Beleving kleuren	Positief, mijn cliënten weten goed te benoemen waarom ze voor een bepaalde kleur kiezen	
5+6: Beleving aantal	Ik heb niemand gehoord over een tekort	
7+8: Beleving grootte	Denk precies goed, soms zijn ze iets te wankel	
9+10: Tastzin	Misschien nog wat meer voorgedrukte teksten	

11+12: Zoeken naar niet bestaande blokken (verbeelding / CC TOM EF)	N.v.t.	
13: Geziene krachten vanuit ervaringsdeskundigheid	Niet benoemd	
14: Voorgestelde aanpassingen	Niet benoemd	
15: Cijfer voor aansluiten op ASS specifiek denken (1-10)	8	
16: Overige opmerkingen	Een prachtige methode	

8.3 Subjectieve analyse van data

Ik had vooraf verwacht, dat het 'naast elkaar zitten' als erg prettig ervaren zou worden. Dit in verband met het ontbreken van oogcontact. Verder had ik verwacht, dat de kleuren als 'te fel' ervaren zouden worden en ook dat men hinder zou ondervinden, dat een bepaald blokje niet de juiste grootte zou hebben in combinatie met de kleur. Dit had ik namelijk zelf wel tijdens de training en ook heb ik los van het onderzoek reactie van volwassenen met ASS gehoord over de felle kleuren. Voorts was ik berekend op andere sensorische ervaringen zoals kinesthetische hypogevoeligheid.

Binnen deze kleine onderzoeksgroep was er echter geen vraag naar autismevriendelijke aanpassingen ten aanzien van de methode. Wel zou er nog extra aandacht besteed kunnen worden aan de productie van het verpakkingsmateriaal: volledig vlak opgeborgen kunnen worden en de afwezigheid van pluisjes. Deze details sluiten aan bij Gestalt waarneming en visuele hypergevoeligheid. Het 'naast elkaar zitten' werd enkel als neutraal ervaren. Een ander autismevriendelijk voorstel gaat over voorspelbaarheid en hulp bij verbeelding (laten zien hoe een opstelling er uit komt te zien). Dit zou in te passen zijn onder punt 1 van het Model getrouwheid, bij uitleg van de methode.

Vanuit de externe bevraging zou ik de 'vraag om voorgedrukte teksten' kunnen interpreteren als eveneens een vraag naar voorspelbaarheid en hulp bij verbeelding. Aan de wankelheid kan ik niet echt een interpretatie geven, de blokjes zijn mijns inziens volledig vlak. Waarschijnlijk staat dit in relatie tot het aantal blokken in de opstelling, waardoor deze wankel kan worden.

Op basis van deze onderzoeksgroep zouden aanpassingen meer de randvoorwaarden betreffen dan de methode en het materiaal zelf. Hoewel externe deelnemer 2 geen respons gegeven heeft, vond ik onverwacht een quote van deze persoon op internet die hierbij goed aansluit: 'Er is gezegd, dat deze methode minder goed zou werken bij mensen met autisme, maar mijn ervaring is toch anders. Je moet je alleen mogelijk in het gesprek actiever opstellen en meer sturend zijn, zonder daarbij de principes van eigen regie geweld aan te doen'.

Beide opstellingen waren vanuit de Yucelmethode waardevol en informatief, maar missen een groter kader als een traject, om voor de persoon meer effectief te kunnen zijn. Het gebruik van een visueel middel kan in elk geval helpend zijn om gesprekken richting te geven.

8.4 Conclusie

Conclusie deelvraag 1: Herstelondersteunende zorg sluit aan op de mogelijkheden van de persoon en draagt bij aan participatie en inclusie.

Conclusie deelvraag 2: Een beroep doen op krachten binnen de persoon, familie of het netwerk versterkt de eigen regie van de persoon.

Conclusie deelvraag 3: Binnen de onderzoeksgroep is er geen nood aan autismevriendelijke aanpassingen aan het materiaal, maar wel vraag naar autismevriendelijke randvoorwaarden.

Conclusie deelvraag 4: Gesprekstechniek is een belangrijke factor binnen de Yucelmethode op basis van mentale leeftijd, het hebben van een autismespectrumstoornis (in dit geval) en vanuit de methode = herstelondersteunende taal

Het antwoord op de onderzoeksvraag *Op welke manier kan ik de Yucelmethode of elementen daaruit gebruiken in de begeleiding van studenten met ASS, die een MBO opleiding niveau 3 of 4 volgen binnen Scalda Terneuzen in het cluster Welzijn Deeltijd, met als doel het verhogen van het inzicht in hun eigen krachten?* luidt als volgt;

De Yucelmethode is een instrument dat met de juiste randvoorwaarden en aangepaste communicatie gebruikt kan worden voor de begeleiding van studenten met ASS. Het is een methode, die past bij de ambities van Scalda voor 2020 inzake inclusief onderwijs binnen sector Welzijn. De principes van herstel en krachtgericht denken overstijgen diagnoses als ASS, door de focus te verleggen van 'defect denken' naar het denken in mogelijkheden en krachten.

Echter, op grond van bestaande implementatierichtlijnen is implementatie op dit moment niet wenselijk. Zo is bijv. de op handen zijnde reorganisatie een contra-indicatie. Insteken op belangrijke randvoorwaarden, zoals het realiseren van een herstelgerichte organisatie, ruime ervaring opdoen met krachtgericht handelen en vertrouwd raken met herstelondersteunende communicatietechnieken, is een mogelijke piste. Ook los van de Yucelmethode zal dit een toegevoegde waarde hebben met het oog op de ambities voor inclusief onderwijs.

8.5 Ontwerpvoorstel

Vanuit mijn persoonlijke herstelervaringen, werkervaring en kennis van autisme zou ik willen pleiten voor aandacht voor de volgende elementen, nu de Yucelmethode voor dit moment geen optie is: oplossingsgericht werken en de Socratische/Socrautische vraagtechniek. Dit zijn mijns inziens methoden die de kaders van ASS kunnen overstijgen en daarmee passen bij het gedachtegoed van inclusief onderwijs en tevens passen bij de vraagtechnieken van de Yucelmethode. Het steekt in op herstel, krachtgericht denken en eigen regie. Zonder andere organisaties te willen benadelen, weet ik dat Autisme Centraal te Gent cursussen verzorgt op dit gebied. Deze zijn dan wel autismegerelateerd, maar uiteraard breder toepasbaar.

Verder vind ik het visualiseren van krachten met een middel meerwaarde hebben, uiteraard ondersteund door de juiste communicatie. Ik ben zeer enthousiast over de Yucelmethode, maar gezien implementatie voor dit moment niet haalbaar is, zou ik drie andere visuele suggesties willen doen: de online balkmetafoor van psychiatrisch ziekenhuis Heilig Hart in België die in eenvoud lijkt op de Yucelmethode, de gratis Psymate app van de Universiteit Maastricht om gedachten, gevoelens en gedrag in kaart te brengen en verbanden daartussen

te leggen en tenslotte het gebruik van (autismevriendelijke) schematische stappenplannen en werkbladen om problemen met de verbeelding te ondervangen en de regie terug te geven aan de persoon. Ik heb deze middelen niet specifiek kunnen onderzoeken, dus nader onderzoek is beslist aan te bevelen.

8.6 Discussie

Zoals gezegd zouden zojuist genoemde suggesties onderzocht kunnen worden op bruikbaarheid. Verder was de onderzoeksgroep klein, wat het lastig maakt om resultaten te generaliseren. Wellicht is het interessant om dit onderzoek naast de inzichten te leggen van het symposium dat Scalda georganiseerd heeft in maart 2018 met betrekking tot inclusief onderwijs. Daarin waren zelfbepaling en ondersteuningsdenken belangrijke thema's. Dezelfde thema's zijn ook het werkveld van ervaringswerkers en organisaties op het gebied van ervaringsdeskundigheid. Ook kan het interessant zijn om scholen te benaderen, die reeds met de Yucelmethode werken. Naar zeggen schijnt InHolland er mee te werken. Tot slot denk ik, dat de UBA vanuit haar deskundigheid ook het nodige kan toevoegen.

Resultaten van kwalitatief onderzoek zijn per definitie relatief, dus verschillende krachten uit het netwerk van Scalda met elkaar verbinden en elkaar laten aanvullen kan Scalda sterken in de missie voor inclusief onderwijs. Desgewenst zou dit in beeld gebracht kunnen worden met de Yucelmethode ;-)

9 Richtlijnen voor implementatie

Graag wil ik enige bestaande richtlijnen voor implementatie geven. Voor mijzelf is het niet haalbaar om in het kader van mijn eindwerk nog een ontwerpvoorstel te doen en verder uit te werken. Hierbij alvast de eerste aanknopingspunten voor geïnteresseerden.

Yücel (2016) noemt als grote lijnen voor implementatie het volgende. Allereerst dient men oog te hebben voor de vele toepassingsmogelijkheden. Naast opstellingen over persoon/thema/familie zijn er ook andere toepassingen mogelijk, bijv. in de vorm van 'supervisie- of werkbegeleidingscontacten'. Verder is het van belang dat er sprake is van een 'herstelgerichte organisatie' Naast opleiding van medewerkers vraagt dit dus o.a. draagvlak vanuit het management en de directie, de attitude om krachtgericht te werken en een opleidingsplan. Voorts dient er aan bepaalde randvoorwaarden te worden voldaan. Zo acht de grondlegger het bijv. wenselijk dat er een rustige ruimte voorhanden is en uiteraard minimaal één complete set materiaal. Ondersteunend bij inzet van de methode is verder 'coaching en interventie'. Ook verdient het de aanbeveling om 'praktisch onderzoek te doen naar de effecten van de Yucelmethode'.

Begin 2018 bezocht ik een Werkconferentie omtrent implementatie van de Yucelmethode in Utrecht. Het Trimbos Instituut wilde hier aanvankelijk de resultaten presenteren van hun pilotstudie naar de effecten van het werken met de Yucelmethodiek. Aan deze pilotstudie werkten zes GGZ-instellingen mee, waaronder Emergis. Gebleken is echter, dat 'op basis van de beschikbare gegevens onvoldoende onderbouwde uitspraken konden worden gedaan over de opbrengsten van de Yucelmethode'. (Wamel & Planije, 2018, p. 5) De onderzoekers ontdekten gaandeweg een gebrek aan 'expliciete implementatieactiviteiten'. Daarom hebben zij een implementatiehandreiking ontwikkeld. Enkele onderwerpen uit deze handreiking zijn de volgende. Valkuil is dat de Yucelmethode ogenschijnlijk een simpele methode lijkt om mee te werken, maar dat het evengoed een methodische manier van werken vraagt. Knelpunten bij het methodisch werken die Wamel & Planije (2018) benoemen zijn;

- Ondersteuners hebben soms nog te weinig ervaring met de methode
- Ondersteuners zijn soms onzeker over de vraag voor welke hulpvragers de methodiek geschikt is
- De werkdruk en personele wisselingen zijn vaak debet aan het niet inzetten van de methode
- Het aanvankelijke enthousiasme rondom de methode wordt niet doorgezet naar structurele inzet
- Het oplossingsgerichte werken van de Yucelmethode botst met de aard van de systematische werkprocessen van de organisatie (systematisch werken versus oplossingsgericht werken)

(Wamel & Planije, 2018)

Om implementatie goed te laten verlopen is het volgens het rapport nodig om vooraf vragen te stellen over of er überhaupt een veranderingsproces nodig is en of de Yucelmethode hierin een meerwaarde kan betekenen. Ook is het aan te bevelen om te kijken hoe andere instellingen dit hebben gedaan en welke lering daaruit getrokken kan worden. Dan is het kiezen van het juiste moment (dus bijv. niet ten tijde van een grootschalige reorganisatie) ook een punt van aandacht.

10 Reflectie op het onderzoeksproces

10.1 Onderzoeksmatig handelen

Qua randvoorwaarden heb ik van te voren veel uitgedacht en de lijnen goed uitgezet. De onderzoeksfase heb ik echter onder hoge tijdsdruk en werkdruk uitgevoerd. Hierbij had ik geen enkele speling. In het proces van uitwerken voor het eindwerk pasten de puzzelstukken gelukkig wel steeds meer in elkaar, maar van te voren zat er (te) veel informatie in mijn hoofd en had ik dus ook een enorm vol hoofd van al die details. Dat was uitputtend. Tijdens het onderzoek zelf, heb ik gemerkt dat ik het lastig vond om twee processen parallel aan elkaar goed aan te sturen en te coördineren. Hiermee bedoel ik, dat ik zowel de uitvoering van de Yucelmethode op correcte wijze en conform de richtlijnen moest laten verlopen als mijn onderzoek. Als beginnend Yucel-trainer en niet geroutineerd onderzoeker was dat eigenlijk heel veel. Achteraf gezien had ik toch steun kunnen hebben aan een observator of directe verslaglegging van de gemaakte opstelling. Het verslag had ik dan ook nog kunnen laten lezen aan de student en dat had nog een extra validering kunnen inhouden. Dit is iets wat ik bij een volgend onderzoek beslist anders wil doen. Verder heb ik in de onderzoeksruijnt rekening gehouden met factoren als licht en geluid. Nu heb ik wel rekening gehouden met natuurlijk licht, maar eigenlijk standaard de TL-balk uitgelaten (wat ik gewend was in de trainingen van Emergis), maar dit had ik beter kunnen overleggen met de deelnemer. Dat had beter passend geweest in het kader van eigen regie. Verder was de wisseling van praktijkplaats voor mij een hindernis. Hierdoor moest ik mij oriënteren in een nieuwe organisatie en een andere sector. Dit heeft ook veel van mij gevraagd. De dankbaarheid voor de gekregen mogelijkheden staat echter op de voorgrond. Uit mijn comfortzone stappen was heel lastig voor mij, maar zeker ook leerzaam en verrijkend.

10.2 Rol critical friends

Aanvankelijk stond ik erg kritisch tegenover het concept van 'critical friends'. Ingegeven door Nederlandse ervaringen en mijn persoonlijke leerstijl betekende dit voor mij eerder 'critical' dan 'friends'. In Vlaanderen heb ik juist het tegenovergestelde ervaren. Er was totaal geen sprake van competitie of achterhouden van informatie ten gunste van het individu. De kennis en ervaring werd juist openlijk gedeeld ten voordele van elkaar. Samen gingen we op weg naar de eindstreep. Zelf heb ik ook geprobeerd om hier zo maximaal mogelijk mijn steentje aan bij te dragen. Uiteraard loop je daarbij soms ook aan tegen gangbare menselijke grenzen. Ik voelde mij gesteund en gesterkt door de groep. Overleg gebeurde formeel en informeel via mail, groepsapp en ook in fysieke bijeenkomsten. Ik denk, dat we ieder op persoonlijke titel nooit zo ver hadden kunnen komen, als met de meerwaarde van ons groepje. Ik vind het jammer, dat één persoon uit ons groepje heeft moeten besluiten om uit te stellen naar de tweede zit. Dat voelt als een falen van mijn kant en ook van ons als 'critical friends'. Wel merk ik dat de onderlinge verstandhouding goed gebleven is. We zijn in het contact gebleven en wisselen nog steeds kennis uit, ondanks dat het tijdspad niet meer gelijk op loopt. Speciale dank ook aan de promotor voor haar objectieve kritische kijk en betrokkenheid.

10.3 Ontwikkeling onderzoekscompetenties

Op basis van de reader Praktijkonderzoek en het ECTS-fiche reflecteer ik op de opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR). Voor meer informatie over de subcategorieën verwijs ik naar deze bronnen.

OLR 1: Methodisch evidence-based ondersteunen

Ik heb methodisch gewerkt en voor het onderzoek een methode gevonden, die aanvullend kan zijn op het bestaande aanbod. Het doen van onderzoek was niet nieuw. De focus lag hier echter meer op handelsonderzoek dan fundamenteel wetenschappelijk, dus in die zin was dat wel zoeken naar de juiste vertaling. Ik heb gemerkt, dat ik qua bronnen nog ouderwets ben ingesteld. Mijn voorkeur gaat uit naar boeken en internet. Digitale onderzoeken raadplegen in een databank voelt nog als het nemen van een hindernis. Desondanks heb ik wel de actualiteit gezocht en nog een onderzoek van het Trimbos-instituut uit 2017/2018 in mijn eindwerk betrokken.

OLR 2: Professioneel samenwerken

De stappen in het onderzoeksproces heb ik veel zelfstandig doorlopen, doch in samenspraak met het werkveld en via intercollegiale toetsing. Ook buiten het werkveld heb ik mij soms gewend tot anderen die ik ter zake meer deskundig acht. De communicatie met 'cliënten' (studenten in dit geval) stond vanuit de Yucelmethode sowieso centraal en geschiedde op basis van gelijkwaardigheid. Op de werkvloer bij Scalda opereerde ik voornamelijk zelfstandig, maar ik heb de teamleider en het team geregeld schriftelijk dan wel mondeling geïnformeerd over het verloop van mijn onderzoeksproces en de daaraan verbonden activiteiten. Nieuw voor mij was, dat ik mede onder invloed van het opleidingsonderdeel 'Intervisie' eerder antwoorden of adviezen gezocht heb bij anderen. Normaal gezien wil ik alles alleen doen, maar nu heb ik ook kennis van anderen vroegtijdig opgezocht, bijv. in onze onderzoeksgroep.

OLR 3: Professioneel handelen optimaliseren

Vanuit eerdere opleidingen en mijn werk als zorgprofessional heb ik leren reflecteren. Dit is een vaardigheid die ik beheers. Hierbij durf ik mij ook meer kwetsbaar op te stellen over zaken die ik lastig vind te organiseren. In dit kader vond ik het lastig om een weg te vinden in het uitgezette gekaderde pad van de AP Hogeschool, dat duidelijk niet het mijne was. Voor mijn gevoel beknotte dit mijn expressieruimte als onderzoeker. Pas toen ik zag, dat ik in de knel kwam door bijv. verschil in tijdstip vakantie Vlaanderen/Nederland en dat dit consequenties zou hebben voor mijn praktijkonderzoek, ben ik mijn eigen plan gaan trekken. Achteraf gezien is dit verstandig geweest, want anders had het automatisch een tweede zit geworden. Het was prettig om bepaalde overwegingen te kunnen bespreken met de 'critical friends'. Gezien mijn overvolle agenda was het ook verstandig om een week te plannen in de Haute Lesse, waar ik tamelijk ongestoord kon werken aan de uitwerking van het eindwerk.

OLR 4: Referentiekader blijvend actualiseren

De Yucelmethode is een actueel onderwerp, dat aansluit bij het gedachtegoed van de Nieuwe GGZ en heeft betrekking op herstelondersteunende zorg. Voor verdieping heb ik mij gebaseerd op zowel wat oudere literatuur als recent onderzoek. Voor wat betreft het laatste heb ik o.a. de Werkconferentie omtrent implementatie voor de Yucelmethode in Utrecht bezocht en de lezing van Martine Delfos in Kloetinge over het Socioschema (MAS1P = Mental

Age Spectrum within 1 Person). Martine Delfos is een wetenschappelijk onderzoekster op gebied van ASS, die niet aan bod gekomen is tijdens de banaba. Ook heb ik me nog verdiept in het gedachtegoed van Steven Degrieck (bijv. sensorisch profiel in aanvulling op hetgeen ik al ken van Olga Bogdashina), omdat mijn collega van de Herstelacademie dit kende vanuit haar opleiding bij Autisme Centraal te Gent.

OLR 5: Inclusief en krachtgericht handelen

Empowerment van de student stond voor mij centraal vanuit de Yucelmethode. Ik heb doorlopend ethische afwegingen gemaakt en heb het praktijkonderzoek naar eer en geweten en naar mijn beste kunnen volbracht. Ik hoop, dat dat genoeg was 😊. Voor mij persoonlijk is de Vlaamse cultuur een verrijking gebleken. Ofschoon ik altijd zuidelijk georiënteerd ben geweest vanuit Zeeland, hoop ik in het kader van empowerment mijn werkveld en levensloop verder te kunnen verleggen richting België.

Bibliografie

- Baart, A. (2006). *Een theorie over de presentie*. Den Haag: Lemma BV.
- Berckelaer-Onnes, I. v., Degrieck, S., & Hufen, M. (2017). *Autisme en zintuiglijke problemen*. Amsterdam: Boom uitgevers.
- Bogdashina, O. (2015). *Waarneming en zintuiglijke ervaringen bij mensen met Autisme en Aspergersyndroom*. Antwerpen - Apeldoorn: Garant.
- Bruin, C. d. (2018). *Dit is autisme. Van hersenwerking tot gedrag*. Doetinchem: Graviant Educatieve Uitgaven.
- Delfos, M. F. (2009). *Ik heb ook wat te vertellen! Communiceren met pubers en adolescenten*. Amsterdam : Uitgeverij SWP.
- Delfos, M. F. (2017). *Autisme ontrafelen. Introductie over autisme met het Socioschema*. Amsterdam : Uitgeverij SWP.
- Donk, C. v., & Lanen, B. v. (2016). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Europass. (2018, 04 28). *Europass eqf nlqf*. Opgehaald van Europass: <https://www.europass.nl/eqfnlqf/>
- Geurts, H., Sizoo, B., & Noens, I. (2015). *Autismespectrumstoornis. Interdisciplinair basisboek*. Leusden: Diagnosis Uitgevers.
- Groden, J., & e.a. (2012). *Positieve psychologie bij autisme*. Huizen: Uitgeverij Pica.
- Hart voor de ggz. (2018, 05 16). *Hart voor de ggz*. Opgehaald van Hart voor de ggz: <http://www.hartvoordeggz.nl/>
- HEE. (2018, 05 16). *HEE geschiedenis*. Opgehaald van HEE!: <https://www.hee-team.nl/informatie-over-hee/geschiedenis>
- Herstelacademie. (2018, 05 16). *Herstelacademie België*. Opgehaald van Herstelacademie: <http://www.herstelacademie.be/>
- Hoedt, M. d. (2015). *Werk in uitvoering. Een onderzoek naar Evidence-Based Practice in combinatie met de training Verbeeld Je Kracht bij de Herstelacademie op Emergis*. Goes: in eigen beheer.
- Hollander, D. d., & Wilken, J. P. (2011). *Zo worden cliënten burgers. Praktijkboek Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Kappen, A. (2007). *Deskundigheid zit in het kind. Ad Kappen in gesprek met Martine Delfos*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Korthagen, F., & Nuijten, E. (2015). *Krachtgericht coachen. Een aanpak voor diepgaand leren en effectief functioneren*. Amsterdam: Boom Uitgevers.
- Mattelin, E., & Volckaert, H. (2014). *Oplossingsgericht aan de slag met mensen met autisme*. . Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Movisie. (2018, 04 27). *Movisie tools*. Opgehaald van Movisie: <https://www.movisie.nl/tools/visueel-werken-aan-oplossingen-eigen-kracht>
- Neef, H. d. (2015). *Op weg naar rust. De PILLAR-methodiek voor levensbrede begeleiding bij autisme*. Amsterdam: Inspired Quality Publishers.
- Nieuwe GGZ. (2018, 05 16). *Nieuwe GGZ*. Opgehaald van Nieuwe GGZ: <http://www.denieuweggz.nl/>
- Os, d. J. (2014). *De DSM-5 voorbij! Persoonlijke diagnostiek in een nieuwe GGZ*. Leusden: Diagnosis Uitgevers.
- Poelmans, P., & Severijnen, O. (2016). *De APA-richtlijnen*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Scalda. (2018, 04 28). *Scalda*. Opgehaald van Scalda: <https://www.scalda.nl>

- Scalda. (2018, 04 28). *Scalda inclusieve school*. Opgehaald van Scalda:
<https://www.scalda.nl/nieuws/college-voor-welzijn-wordt-inclusieve-school>
- Smet, K., & Driel, S. v. (2009). *Levensloopmodel: Werken met autisme*. Antwerpen - Apeldoorn: Garant.
- Spek, A. (2016). *Autismespectrumstoornissen bij volwassenen. Een praktische gids voor volwassenen met ASS, naastbetrokkenen en hulpverleners. DSM-5 editie*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.
- Trimbos-instituut. (2018, 04 27). *Trimbos-instituut herstelondersteunende zorg*. Opgehaald van Trimbos-instituut: <https://www.trimbos.nl/themas/herstelondersteunende-zorg/>
- Tromp, J., & Rietmeijer, E. (1989). *De aanpak van onderzoek*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Vermeulen, P. (2005). *Ik ben speciaal 2. Werkboek psycho-educatie voor mensen met autisme*. Berchem: EPO.
- Wamel, A. v., & Planije, M. (2018). *Implementatie van de Yucelmethode. Een handreiking*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Wikipedia. (2018, 04 28). *Wikipedia Europees Kwalificatieraamwerk*. Opgehaald van Wikipedia: https://nl.wikipedia.org/wiki/Europees_Kwalificatieraamwerk
- Wikipedia. (2018, 04 28). *Wikipedia Middelbaar beroepsonderwijs*. Opgehaald van Wikipedia: https://nl.wikipedia.org/wiki/Middelbaar_beroepsonderwijs
- Yücel, M. (2016). *Yucelmethode 'Bouwen aan herstel'*. Baarn: YCL v.o.f.
- Yucelmethode. (2018, 04 27). *Yucelmethode*. Opgehaald van Yucelmethode: <https://www.yucelmethode.nl/>
- Yucelmethode. (sd). *Modelgetrouw werken met de Yucelmethode*. Baarn: YCL v.o.f.

Bijlage 1: Begrippenlijst (alfabetisch)

Autismespectrumstoornis (ASS) Aangeboren ontwikkelingsstoornis

Beeldmetafoor Visueel beeld bij een mentale voorstelling. Zie bijv. www.balkmetafoor.be

Burgerschapspaaradigma Zienwijze waarbij alle mensen in de samenleving fundamenteel gelijk zijn en recht hebben op zelfontplooiing en kwaliteit van leven, ongeacht handicap of aandoening

Centrale coherentie Theorie van Frith inzake het zien van samenhang

Creatieve therapie Ervaringsgerichte therapie. Met behulp van een medium wordt er gewerkt aan veranderingsprocessen. Zie ook vaktherapie

Draaglast/draagkracht theorie Draaglast is wat je te dragen hebt, draagkracht is wat je dragen kan. Idealiter zou dit in balans moeten zijn

Dynamisch stress kwetsbaarheidsmodel Model met factoren vanuit persoon, omgeving en gebeurtenissen die van invloed zijn op het psychisch welbevinden

DSM V Handboek voor classificatie psychische stoornissen van de American Psychiatric Association, editie 2013. Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders 5th edition

Eigen kracht conferentie Het mobiliseren van krachten vanuit het sociaal netwerk met behoud van zeggenschap en zelfregie

Empowerment Activeren van eigen kracht

Ervaringsdeskundigheid Verbreden en inzetten van de eigen doorleefde ervaring ten gunste van het herstelproces van anderen

Executieve functies Theorie van Ozonoff inzake aansturing uitvoerende functies en doelgericht gedrag

Externaliseren Buiten zichzelf plaatsen, loskoppelen van de persoon

Genogram Schematische familieopstelling

GGZ Geestelijke Gezondheids Zorg

Groene vragen Uitnodigende vragen gelabeld aan kracht en andere positieve emoties

HEE! Herstel, empowerment en ervaringsdeskundigheid. Beweging in Nederland gericht op het ondersteunen van herstelprocessen en het ontwikkelen van kennis en producten op het gebied van herstel en herstelondersteuning, gemaakt en uitgevoerd door ervaringsdeskundigen. HEE! Is verbonden aan het Trimbos-instituut en werkt ook samen met Stichting Rehabilitatie '92

Herstel Proces gericht op een leven mét of voorbij de beperking

Herstelondersteunende zorg Zorg die persoonlijk herstel stimuleert en faciliteert

Ik ben speciaal 2 Werkboek psycho-educatie voor mensen met autisme van Peter Vermeulen. De 16 weekse training Psycho-educatie & Creatieve Interactie op de Herstelacademie van Emergis (NL) was hier rondom heen opgebouwd

Leeftijdsgericht communiceren Communicatie aangepast aan de ontwikkelingsleeftijd

Leerpyramide van Maslow Leren vertaald naar intensiteit. Ervarend leren heeft bijv. een hogere waarde dan enkel lezen of luisteren. Iemand iets uitleggen heeft de hoogste waarde

Levensloopmodel Visie dat personen met ASS gedurende de levensloop blijvende zorgbehoeften hebben en op belangrijke transitie momenten ondersteuning nodig hebben

MAS1P Theorie van wetenschappelijk onderzoekster Martine Delfos, waarin autisme beschreven wordt als 'mental age spectrum in 1 person' Volgens dit model is er sprake van zowel een vertraagde als een versnelde ontwikkeling in de hersenen. ASS is in dit licht geen defect, maar een anders verlopende ontwikkeling. Door aan te sluiten op de verschillende leeftijden in de persoon, kun je de ontwikkeling verder stimuleren

Narratieve therapie Therapie waarbij het levensverhaal van de persoon centraal staat en waarbij er aandacht is voor persoonlijke betekenisverlening en er tevens een focus is op krachten, kwaliteiten en waarden van de persoon

Nieuwe GGZ Persoonsgerichte denkwijze binnen de GGZ, gericht op eigen regie en het centraal stellen van de cliënt in reactie op de huidige organisatie van de GGZ. Men ontwikkelt ideeën voor de toekomst en hoopt een kanteling te weeg te brengen in het huidige instellingsgericht denken

Oplossingsgericht werken Toekomstgericht werken, niet vertrekkend vanuit het oplossen van problemen, maar gericht op talenten, hulpbronnen en een gewenste situatie

PILLAR methodiek Methodiek voor levensbrede begeleiding bij autisme. De zes pijlers zijn: presentie, interactie, levenscoaching, luisteren, actie en rust. De methodiek steekt in op stressreductie, waardoor er een grotere draagkracht mogelijk is en de zelfredzaamheid wordt vergroot

Positieve psychologie Stroming binnen de psychologie gericht op psychisch welbevinden

Presentiebenadering van Baart Een attitude van 'er zijn' in een latende modus, dus de ander opzoeken in menselijk contact, zonder oordeel of bijbedoelingen en in onvoorwaardelijkheid

Rehabilitatie Vorm van psychiatrische hulpverlening gericht op krachten en wensen van de persoon aan wie hulp verleend wordt

Sensorisch profiel Persoonlijk profiel vanuit Bogdashina inzake de zintuigen

Socratische gesprekstechniek Communicatie techniek uit de methodiek 'Ik ben speciaal 2'. Het gaat enerzijds om aanpassing op de communicatie- en denkstijl van personen met autisme en anderzijds over de Socratische manier van vragen stellen. Hierbij wil men de kennis en inzicht van binnenuit laten komen. Het is gericht op het vergroten van de zelfstandigheid en zelfcontrole

SRH methodiek Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen. Methodiek om mensen te helpen, die tijdelijk of langdurig professionele ondersteuning nodig hebben. De methodiek richt zich op de kwaliteit van leven van mensen met een psychische en sociale kwetsbaarheid. Centrale thema's zijn presentie, herstel- en krachtgericht werken

Stichting Rehabilitatie '92 Landelijk opleidingsorgaan in Nederland op het gebied van (individuele) rehabilitatie, geïnspireerd op invloeden vanuit Amerika

Systeemtherapie Therapie waarbij problematiek bekeken wordt in samenhang met de leefomgeving. Het geheel van relaties, familie, kennissen noemt men een systeem

Theory of Mind Theorie van Baron-Cohen inzake sociaal inzicht en inlevingsvermogen

Trimbos-instituut Landelijk kenniscentrum in Nederland op het gebied van geestelijke gezondheid en verslavingszorg

UBA Unit Begeleiding & Advies. Gespecialiseerd orgaan binnen Scalda voor studiebegeleiding

Vaktherapie Overkoepelende term die creatieve therapie omvat van een gespecialiseerd medium: muziek, dans- en beweging, drama, beeldend. Aangevuld met o.a. psychomotore therapie

Verbeeld je kracht Voormalige training van de Herstelacademie van Emergis in Kloetinge (NL) De module is gebaseerd op de SRH en het verbeelden van krachten d.m.v. creatief materiaal met als doel om de in beeld gebrachte krachten in te zetten en de verwerkelijking van wensen daarmee dichterbij te halen

Visualiteit en het effect van kleuren op onze psychische toestand (Emoelens) Emoelens ontwikkelt spel- en therapiemateriaal rondom het thema emoties en gevoelens. Zij hebben o.a. een kist met 10 gekleurde blokken in het assortiment

WMEE Werken Met Eigen Ervaring. Module rondom ervaringsdeskundigheid

YM-opstelling Opstelling met balk en blokken, gebaseerd op de Yucelmethode

Zelfhulp/zelfmanagement Aansturing door de persoon, het voeren van eigen regie

Bijlage 2: Informatiebrief deelnemers

Beste deelnemer,

Mijn onderzoek gaat over de Yucelmethode en heeft als doel om een voorstel te doen voor autismevriendelijke aanpassingen. Deelname is op vrijwillige en anonieme basis. Hieronder volgt een korte uitleg over hoe ik het wil aanpakken;

- Wederzijdse kennismaking
- Uitleg onderzoek
- Uitleg Yucelmethode
- Bouwen van een eerste opstelling (inclusief foto van de opstelling)
- Korte nabespreking
- Bouwen van een tweede opstelling (inclusief foto van de opstelling)
- Korte nabespreking
- Invullen enquête voor het onderzoek
- Bedankje

Je bent vrij om zelf een thema te kiezen voor het bouwen van de opstelling. Desgewenst kan ik evt. een voorstel doen. Je mag zelf bepalen welke informatie je wel/niet met mij deelt. De regie ligt bij jou wat dat betreft. Voor mij is het vooral belangrijk, dat je de methode een keer inhoudelijk ervaart, zodat je daarna de vragen uit de enquête makkelijker kunt beantwoorden. Mocht je persoonlijke informatie met mij delen, dan praat ik daar verder met niemand over.

Het is gebruikelijk om een foto te maken van elke opstelling, dus van het bouwwerk zelf. Deze foto laat de verschillen zien tussen de eerste en de tweede opstelling. Deze foto's krijg je van mij en je mag natuurlijk ook een foto maken met je mobiel. Ik weet nog niet of het relevant is om deze foto's in mijn eindwerk op te nemen. Mocht ik dit doen, dan zal ik de achterkant van de opstelling hiervoor gebruiken, zodat de tekst op de stickers niet zichtbaar is voor anderen.

Tussendoor mag je altijd vragen stellen ter verduidelijking. Ik heb zelf ook nog zo mijn onzekerheden, dus we gaan gewoon samen aan de slag op basis van gelijkwaardigheid.

Mocht je na afloop een exemplaar willen van mijn eindwerk, dan hoor ik graag hoe ik die jou kan bezorgen. Ik ga er vanuit, dat je de gegevens (o.a privé gegevens van mijzelf) met zorgvuldigheid behandelt, zoals ik van een aankomend zorgprofessional mag verwachten. Ik lever mijn eindwerk 28 mei 2018 in. Ook is het mogelijk om een samenvatting te krijgen van de onderzoeksbevindingen in plaats van een compleet exemplaar.

Ik ben dankbaar voor je medewerking. Mocht je vragen of opmerkingen hebben die gerelateerd zijn aan je deelname aan dit onderzoek over de Yucelmethode, dan mag je me mailen op: mdenhoedt@scalda.nl Dan zal ik proberen zo spoedig mogelijk te antwoorden. In week 18 ben ik echter niet bereikbaar in verband met de uitwerking van mijn onderzoek.

Tot slot, probeer het aan te geven als je vermoeid raakt of een pauze nodig hebt!

Majorie-Gracia

Bijlage 3: Bevraging Yucelmethode

Bevraging Yucelmethode

Mijn eindwerk in het kader van de afronding van de bachelor-na-bachelor Autismespectrumstoornissen aan de Artesis Plantijn Hogeschool te Antwerpen gaat over de Yucelmethode. Ter voorbereiding hierop doe ik praktijkonderzoek. Deze bevraging gaat over hoe je de Yucelmethode ervaren hebt. De gegevens uit de bevraging zullen anoniem verwerkt worden. Elk antwoord levert voor mij waardevolle informatie op. Alle overige gegevens van persoonlijke aard die mij gedurende het onderzoek ter ore komen, zal ik met zorgvuldigheid behandelen en vallen voor mij onder het beroepsgeheim. Dit betekent, dat ik hier met niemand over zal communiceren, zonder jouw nadrukkelijke toestemming.

Hoe ervaar je het om naast elkaar te zitten tijdens het werken met de Yucelmethode?

- Prettig
- Neutraal
- Onprettig
- Anders

Licht het antwoord van je keuze kort toe

Hoe ervaar je de kleuren die de Yucelmethode hanteert?

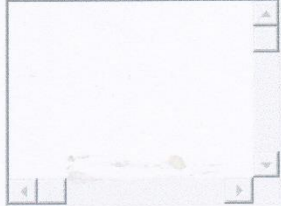
- Prettig
- Neutraal
- Onprettig
- Anders

Licht het antwoord van je keuze kort toe

Hoe ervaar je het aantal blokken? Onder blokken versta ik het totaal van de balken, de t-stukken en de rechthoekige- en vierkante blokken.

- Te weinig blokken
- Voldoende blokken
- Te veel blokken
- Anders

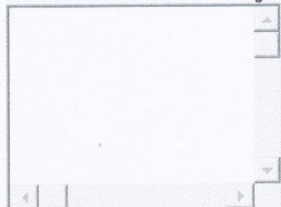
Licht het antwoord van je keuze kort toe

Hoe ervaar je de verschillende groottes van de blokken?

- Te fijn
- Neutraal
- Te grof
- Anders

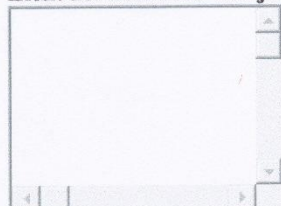
Licht het antwoord van je keuze kort toe

Hoe ervaar je het materiaal van de Yucelmethode qua tast? Denk hierbij bijv. aan hoe het materiaal aanvoelt en of het gemakkelijk vast te pakken is. Onder materiaal versta ik de eerder omschreven blokken plus de stickers/etiketten.

- Prettig
- Neutraal
- Onprettig
- Anders

Licht het antwoord van je keuze kort toe

Heb je naar blokken gezocht, die er niet waren?

- Ja
- Nee

Indien je de voorgaande vraag met 'ja' beantwoord hebt: Licht dit antwoord kort toe en omschrijf tevens of dit van invloed was op het verloop m.b.t. het bouwen van de Yucel-opstelling

Welke krachten zie je in het werken met de Yucelmethode vanuit je eigen ervaring met ASS?

Welke autismevriendelijke aanpassingen zou je kunnen aanbevelen rondom het werken met de Yucelmethode?

Welk cijfer geef je voor de wijze waarop de Yucelmethode aansluit bij jouw manier van denken?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

De Yucelmethode sluit totaal niet aan op mijn manier van denken

De Yucelmethode sluit volledig aan bij mijn manier van denken

Wat zou je verder nog willen opmerken naar aanleiding van jouw kennismaking met de Yucelmethode? Alle informatie is welkom.

Hartelijk dank voor de medewerking!

Accreditaties en erkenningen

SRVB: Register Vaktherapeutische Beroepen
30 punten

Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapeuten: Nascholing Systeemtherapeut
276411
15 uur

Landelijke Vereniging POH-GGZ: Kwaliteitsregister POH-GGZ
276411
15 uur

Registerplein: Registratie sociaal professionals
276411
8,05 punten maatschappelijk werkers
8,05 punten agoog
8,05 punten GGZ-agoog
33 punten scholing GHO
1 punten cliëntondersteuners

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland: Kwaliteitsregister V&VN
276411
15 uur GGZ
15 uur SPV

Stichting Kwaliteitsregister Jeugd: Register Jeugdzorgwerkers
SKJ199419
33 punten